

M

Brněnský

metropolitan

listopad 2021

Dáme na vás Participativní rozpočet

Magistrát informuje
**Vyhořelá jídelna na Kraví
hoře je pryč, místo se
proměnilo v park**

Aktuálně
**UMPRUM se po dvou
letech otevírá, vystaví
módu a design**

Téma
**Nápadů pro lepší Brno
je dost. Které dostanou
šanci a peníze?**

Kultura
**Brno poetické: dopřejte
si procházku po místech
básní a básníků**

Brněnské Vánoce

Pletou se vám městské části? Najděte tu svoji!

26.11. — 23.12.2021 www.brnenskevanoce.cz

7 | Magistrát informuje

Za svoz odpadu Brňané zaplatí stejně, ale novinky tu jsou

8 | Rozhovor

Dobrovolníci chtějí být užiteční a zároveň se sami něco naučit

13 | Aktuálně

Demokracie a svoboda. Hodnoty, které připomene 17. listopad

22 | Fotoreportáž

Brněnské hřbitovy skrývají tisíce příběhů

32 | Kultura

Queer filmový festival Mezipatra oslavuje život a různorodost

35 | Sport

Na výstavišti se utkají nejlepší esportovci Česka

Aktuálně | Nová centra umožní přirozený porod ve špičkovém lékařském zázemí

Aktuálně | V pětadvacítce za Lužánkami si lidé zaplavou za rok a půl

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, v říjnu v Dubaji začala Všeobecná světová výstava Expo, jejímž tématem je vytváření budoucnosti, udržitelnost a mobilita. Nechybí tam český pavilon, ve kterém se na dvou krátkodobých expozicích představí i Brno.

Na jedné ukáže, jak se podílí na vytváření budoucnosti v malém (elektronové mikroskopy) i velkém měřítku (vesmírný průmysl). Druhá výstava prozradí návštěvníkům Expo i světu, kdo stojí za jedním z nejzásadnějších objevů lidstva – jak se přenáší dědičné znaky – a kde působil. Brňané vědí: Gregor Johann Mendel, od jehož narození v roce 2022 uplyne 200 let. Kdo by si chtěl připomenout jeho životní příběh a vědeckou práci, může se začíst do komiksu oceňované ilustrátorky Lucie Seifertové (více na straně 12), který zábavnou, ale ne plytkou formou popisuje cestu Johanna Mendela z malé vesnice pod Oderskými vrchy na špici světové vědy.

Na jeho počest se v Brně chystá mimo jiné světová konference, ale i monument. Vzhledem k tomu, že socha vědce, opata, včelaře a meteorologa už dotváří park u augustiniánského kláštera, nemusí být nové dílo figurativní. Soutěž na jeho podobu už skončila, odborná porota by se nad návrhy měla sejít v první půli listopadu. Monument bude dominantou Mendlova náměstí, které se během příštího roku viditelně promění.

Zakladateli genetiky a akcím k jeho výročí se budeme na stránkách našeho magazínu průběžně věnovat. Zaslouží si to. ■

Zuzana Gregorová

P. S. Letošní poslední číslo očekávejte ještě před Mikulášem, do 3. prosince.

Návrh územního plánu se veřejně projedná v prosinci

Začátkem prosince proběhne opakované veřejné projednání návrhu Územního plánu města Brna v rozsahu úprav, které byly zpracovány po vyhodnocení červnového projednání. Přesný termín projednání najdete během listopadu na webu brno.cz.

(fpo)

Bohunická nemocnice zve lidi s dýchacími obtížemi na vyšetření

Kouříte víc než 10 let, pociťujete dušnost při námaze a je vám mezi 40 a 69 lety? Právě s vámi by se rádi setkali lékaři z Kliniky nemocí plicních a tuberkulózy Fakultní nemocnice Brno. Ti zvou tuto rizikovou skupinu na preventivní vyšetření, aby zachytili časná stadia chronické obstrukční plicní nemoci v populaci.

Na bezplatné vyšetření je možné se objednat na telefonním čísle 778 543 698 ve všední dny mezi 12. a 15. hodinou. Na tomto čísle s volajícími lékaři povedou krátký rozhovor, na základě kterého se domluví na případném termínu vyšetření.

S rozšířením povědomí o prospěšnosti prevence chce brněnským nemocnicím a dalším odborným institucím pomoci i město. Pracuje na nové kampani Brněnské dny prevence, která by měla být výrazněji vidět od příštího roku.

(zug) | foto: Národní screeningové centrum

Brněnské stromy hledají své adoptivní rodiče

Možnost konat dobré skutky se otevírá na městské platformě Brno iD. Lidé tu od půlky listopadu najdou aplikaci Pošli přání stromu, která jim umožní přispět na péči o konkrétní jedince (minimálně 100 Kč) nebo si ho i adoptovat (za příspěvek 500 Kč a více). Do projektu je zařazeno asi 130 mladých stromků z posledních výsadeb i několik památných velikánů. Všechny je najdete v mapě přímo v aplikaci. Přání lze symbolicky poslat stromu nebo je využít jako pozdrav pro někoho blízkého. Obdobnou funkci nabízí Zoo Brno, tam už letos přijali přes 800 přání v celkové hodnotě 211 837 Kč.

(ral)

Covidová situace, nepřízeň počasí ani komplikované uzavírky nenarušily stavbu tramvajové trati k bohunickému kampusu. Dva roky od poklepání základního kamene je nejdelší tunel pro tramvaje v Česku vyhloubený a postavený v celé své délce 619 metrů. V příštím roce se bude pracovat zejména v podzemí. První tramvaje po 912 metrů dlouhé trati za 1,4 miliardy korun projedou na konci roku 2022.

(red) | foto: DPMB

Lidé vyberou v anketě název parku v Komárově

Anketa o pojmenování parku, který byl loni v květnu otevřen na břehu Staré Ponávky nad sídlištěm v Komárově, jde do finále. Z došlých návrhů bylo vybráno pět, které mají historickou či územní souvislost s lokalitou. Z finálové pěti (Na Luhu, Veverka, Mariacela, U Náhonu, U Ledňáčka) můžete i vy do 12. listopadu vybrat ten nejlepší. Hlasovat je možné prostřednictvím webu www.brnoicd.cz. Svůj hlas může poslat každá osoba starší 18 let, s trvalým pobytem v ČR a plně ověřeným účtem Brno iD.

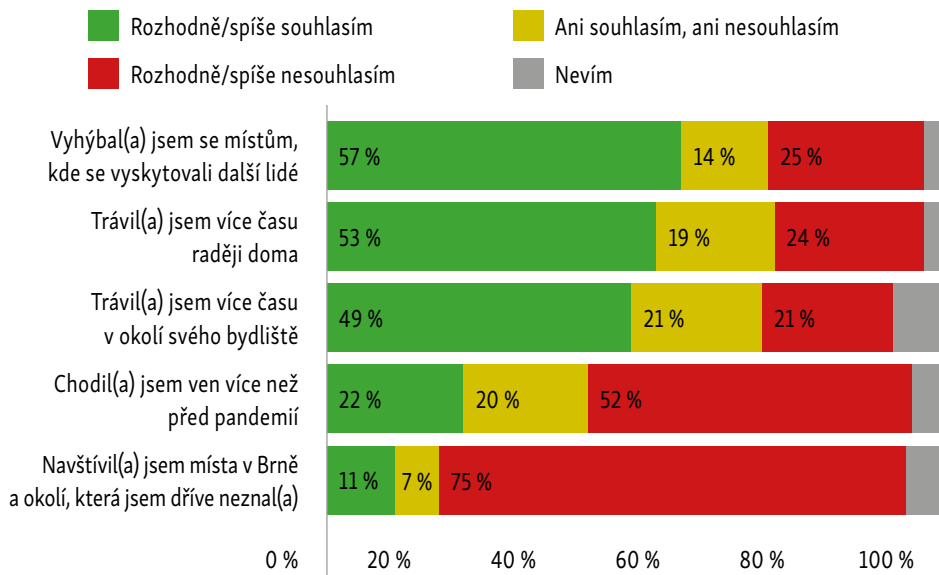
(gak) | foto: Zdeněk Kolařík

Střechy budou vyrábět energii. Začne se na Vojtově

Na desítkách městských budov mají přibýt solární panely a vytvořit tak obří virtuální sluneční elektrárnu. První vlašťovkou bude instalace panelů na střeše nových bytových domů na Vojtově. Počítalo se s tím už při výstavbě (dokončené loni), takže střecha je na to technicky připravená – panely na ni mají být umístěny ještě letos. Získaná energie bude proudit do hlavního rozvaděče a bude zásobovat společnou spotřebu v objektech, třeba světla na chodbách nebo provoz výtahu. Celý projekt virtuální solární elektrárny má na starosti městská společnost SAKO Brno.

(ral)

Souhlas s následujícími výroky (v čase lockdownu)

Brno v době pandemie. Co ukázal sociologický výzkum?

Pokud jste si mysleli, že Brňané a Brňanky během pandemie onemocnění covid-19 nejvíce postrádali sportování a volný čas trávení objevováním parků a lesů v okolí či sledováním online koncertů, možná budete překvapeni. Sociologický výzkum, který si nechal vypracovat brněnský magistrát, reflektoval nové životní strategie v kontextu prostředí města. Jaká jsou hlavní zjištění?

Sociologický výzkum Brno v době pandemie na základě zadání Magistrátu města Brna provedla společnost Augur Consulting, a to na vzorku 1 005 respondentů starších 18 let žijících v Brně. Vzorek byl vybrán podle bydliště, pohlaví a věku tak, aby bylo možné získané názory zobecnit na celou populaci Brna. Tazatelé s lidmi vedli rozhovory na přelomu července a srpna 2021 a zjišťovali jejich postoje k době jarní celonárodní uzávěry.

Výzkumníci se například ptali, zda lidé v době lockdownu chodili ven (do parků, lesů a podobně) více než před pandemií. Rozhodně či spíše souhlasilo 22 % dotázaných, nesouhlasilo (rozhodně či spíše) 52 %. „Častější pobyt venku byl patrný především u mladých, nejstarší věková kategorie (60+) raději ven nechodila nebo jen v nejnútnejších případech,“ podotkl ředitel společnosti Augur Consulting Marián Svoboda. Nepotvrdilo se ani to, že by Brňané využili jarní omezení k objevování nových výletních cílů.

Jaké sportovní, kulturní a volnočasové aktivity Brňanům nejvíce chyběly, není těžké odhadnout. „Nejčastěji lidé uváděli, že postrádají setkávání, kontaktní aktivity,“ popsal Marián Svoboda. Více než polovině respondentů (59 %) chyběly návštěvy restaurací, kaváren a barů. 28 % postrádalo divadelní představení, 25 % uvedlo koncerty. Kina scházela 17 % dotázaných, koupání 13 %. Zavření posiloven či skupinových cvičení se nemile dotklo 9 % respondentů.

Vliv omezení sportovišť a amatérského sportu během lockdownu na pohybové aktivity nakonec nebyl tak velký, jak se dalo čekat. Když pomíneme ty, kteří vůbec nesportují (a takových je mezi dospělými v Brně cca 35 %), tak téměř polovina z běžně sportujících (47 %) je přesvědčena, že je uzávěra ve sportování nijak neovlivnila. 23 % začalo sportovat venku, 19 % naopak doma. 11 % pak přestalo provozovat určitý sport a jen 2 % skončila se sportováním úplně.

Nejvíce utrpěl náš psychický stav a seberealizace

Jaký dopad měla omezení na život Brňanů v jiných oblastech? „Hodně utrpěla psychika (36 % respondentů udává negativní vliv lockdownu na svůj psychický stav), pak seberealizace (27 %), fyzická kondice (25 %) či dosavadní životní úroveň (24 %),“ shrnul výsledek Marián Svoboda.

Výzkumníky zajímaly mimo jiné i způsoby přepravy obyvatel během uzávěry. Největší disproporci proti době před pandemií znamenala MHD – na jaře 35 % dotázaných jezdilo tramvajemi, autobusy a trolejbusy méně než dřív a naopak častěji než dřív využilo MHD jen 1 %. Neprokázal se nárůst pěší přepravy – pěšky chodil častěji téměř stejně velký podíl lidí (23 %) jako méně často než dřív (24 %). Auta častěji nastartovalo 12 % respondentů, méně často než před lockdownem 15 %.

Podrobné výsledky sociologického výzkumu Brno v době pandemie zpracované do přehledných grafů najdete na webových stránkách data.brno.cz.

Zuzana Gregorová | graf: MMB

Během lockdownu se lidé naučili nakupovat přes internet. 49 % dotázaných si objednávalo hotové jídlo, 48 % další zboží, 44 % nakupovalo online i nezbytné potřeby. Tento způsob pořizování věcí i jídla hodlají Brňané využívat i do budoucna. Na druhou stranu sportovní lekce, koncerty, divadelní představení, muzejní expozice či výstavy na síti nezajímaly přes 90 % účastníků výzkumu.

Park Kadetka na Kraví hoře zve k návštěvě

Na druhé straně Kraví hory, na té, která zdánlivě tolik neláká, vznikl místo brownfieldu nový park. Odpočinek a zábavu v něm najdou děti i dospělí. Park Kadetka čeká na návštěvníky na ulici Žižkově.

Ještě v květnu tam stála budova bývalé vojenské jídelny, nutno říct, že byla ve velmi špatném technickém stavu a více než 30 let nesloužila svému původnímu účelu. Po demolici stavby a likvidaci náletoových dřevin přišly na řadu terénní úpravy plochy. Pracovníci vybudovali také přístupy do parku a schodiště. Kromě ošetření dřevin, které byly zdravé a zůstaly zachovány, byly v parku vysazeny téměř čtyři desítky nových stromů – javorů a ptačích třešní – a také 139 vzrostlých keřů habru. Na jaře trávník rozkvetne narciskami a v létě bude možné obdivovat květinovou louku.

Samotné práce trvaly pouhých 63 dní, následně se muselo vyčkat, až plochy dostatečně zarostou trávou, než je budou Brňané využívat. Celkově je park velký více než 3 000 m². Veškeré vybavení bylo pro Kadetku vyrobeno přímo na míru. Posadit se tak můžete na trémové lavice i obyčejné lavičky. Pro sportovce jsou připraveny venkovní posilovací prvky a stojany na kola. V parku také můžete pořádat oblíbené pikniky s grilováním. K tomu jistě využijete dva grily a také dostatečné množství odpadkových košů.

Revitalizace parku Kadetka stála 9,2 milionu korun, v ceně je zahrnuta i péče o dřeviny v dalších 36 měsících. Téměř polovinu nákladů pokryje dotace od ministerstva pro místní rozvoj. Město Brno se na financování podílí necelými třemi miliony, stejně jako městská část Brno-střed, která má park ve správě. ■

Zdeňka Obalilová | foto: Marie Schmerková

V listopadu by měla být vyhlášena projektová soutěž o návrh nového mostu přes řeku Svitavu ve čtvrti Nová Zbrojovka, který spojí dva revitalizované brownfieldy.

Soukromý investor rozšíří prostory autodílen a přidružených provozů mezi Poříčím a Rybářskou a připravuje tu i výstavbu ubytovacích jednotek. Brno po něm požaduje zelené střechy a vyřešení hluku.

Město opraví pomníky účastníků odboje na čestném pohřebišti na Ústředním hřbitově. Oprava 81 pomníků vyjde na 590 tisíc korun.

Na Plynářenskou se nastěhují první nájemníci

Kompletní rekonstrukce domu na Plynářenské je u konce. Výsledkem ročních prací zahrnujících i půdní vestavbu je patnáct bytů.

V opravených bytech najdou nový domov samoživitelé, mladé páry, lidé s handicapem nebo se sociálním znevýhodněním. Na bezbariérové a sociální byty čekali zájemci v registru, o startovací a samoživitelské se žadatelé hlásili ve výběrovém řízení. Dům teď vybraní nájemníci začnou postupně za bydlovat. Práce vyšly na 42 milionů korun, osm milionů pokryla dotace. ■

(ral)

Nový dotační program podpoří kreativní průmysly

Brno spouští nový program pro poskytování dotací v oblasti podpory kreativních odvětví. Cílem je podpora podnikání a systematický rozvoj kreativních odvětví a propagace zdejšího tvůrčího sektoru na národní i mezinárodní úrovni. Žádosti se mohou týkat veletrhů, sympozií, lokálního maloobchodu, designových instalací apod. Podpořené projekty vybere pětičlenná komise skládající se ze zástupců několika organizací. Informace najdete na webu dotace.brno.cz, žádost bude možné podat od 8. listopadu do 3. prosince. ■

(gak)

Sociálně-zdravotní komplex na Červeném kopci se 150 lůžky pro dlouhodobě nemocné má schválenou projektovou dokumentaci, nyní se posune k územnímu řízení a poté k výběru zhotovitele.

Dnešní sportovní areál na Hněvkovského je cílem nejen sportovních nadšenců. Dříve se na cca 17hektarové ploše nacházely zemědělské skleníky.

Urban centrum představí úspěšné regenerace brownfieldů

Opuštěné průmyslové či původně vojenské areály, zvané brownfieldy, budou hlavním tématem výstavy v Urban centru na Mečové 5. Takových ploch, jejichž regenerace je často komplikována majetkovými vztahy, je v Brně více než 100. Výstava s podtitulem Druhá šance představí projekty u nás i ve světě, při nichž se tato území podařilo úspěšně revitalizovat a najít jim nové využití. Vstup na výstavu, která se uskuteční od 11. listopadu do 8. prosince, je zdarma, více čtěte na urbancentrum.brno.cz.

(gak) | foto: Zdeněk Kolařík

Starší kotle mají před sebou poslední topnou sezonu

Zákon o ochraně ovzduší zakazuje od 1. září 2022 používání kotlů na pevná paliva, které splňují pouze I. a II. emisní třídu. Na pořízení ekologičtějšího zařízení mohou majitelé čerpat dotace ze dvou státních programů – Nová zelená úsporám a dotace přímo na kotle. O peníze lze zažádat i zpětně, pokud jste kotel vyměnili letos.

(zug)

Sbíráme oblečení pro lidi bez domova, chybí hlavně pánské

Magistrátní sociální šatník, ze kterého sociální kurátoři poskytují oblečení lidem bez domova, hlásí před zimou nedostatek. Doplňují je potřeba hlavně pánské oděvy, jako jsou kalhoty, bundy, mikiny a trika, chybějí i boty. „Vhodné jsou věci, které byste si vzali ven v zimě a dešti. Pokud doma nic nemáte, ale rádi byste lidi bez domova podpořili, kupte prosím třeba sadu ponožek nebo trenýrek a doneste nám je,“ vzkazují sociální kurátoři. Každou první středu v měsíci na dárce čekají na Křenové 20 od 16 až do 20 hodin, po domluvě je tu ale možné odevzdat oděvy kdykoli v úředních hodinách.

(ral)

Za svoz odpadu Brňané zaplatí stejně, ale novinky tu jsou

Povinnost zaplacení poplatku za pravidelný svoz odpadu se blíží. Co se pro příští rok mění? Kdo je poplatníkem a kdo je osvobozen? Je třeba platit za chalupu na území Brna? Podrobnosti najdete níže.

Po změně zákona o místních poplatcích se poplatek za svoz komunálního odpadu nově nazývá poplatek za obecní systém odpadového hospodářství. Jinak se pro Brňany mnoho nemění. Částka zůstává i pro příští rok stejná – tedy 670 korun – a splatnost je k 31. květnu 2022.

Zásadní změnou schválenou novým zákonem je, že od příštího roku jsou poplatníky všichni vlastníci (nově tedy nejen fyzické, ale i právnické osoby) bytů, rodinných domů a staveb určených k rekreaci, ve kterých není k pobytu hlášena fyzická osoba. Pro platbu právnických osob bude založen odlišný účet.

Povinnost zaplatit poplatek za obecní systém odpadového hospodářství má každý člověk s trvalým pobytem v Brně, dále cizinci, kteří na území města Brna pobývají déle než 3 měsíce, a také fyzické a právnické osoby, které vlastní na území města nemovitost, v níž není nikdo hlášen k pobytu. Výjimku z placení mají senioři, kteří v daném roce dosáhli nebo dosáhnou 70 let věku, děti do 3 let včetně a dále třetí a každé další dítě (pozor na ohlašovací povinnost).

Nejjednodušší pro úhradu poplatku je webový portál Brno iD, kde po registraci zaplatíte třeba za celou rodinu. Full Brno iD umožňuje automatické předvyplnění formuláře. Dále lze za odpady zaplatit bezhotovostním převodem na účet nebo složenkou na poštu, jako variabilní symbol uvedete rodné číslo. V případě, že platíte za více osob, je nutné vyplnit ohlašovací formulář, který je dostupný online nebo na všech kontaktních místech magistrátu a na úřadech městských částí. Poslední možností je osobně navštívit Magistrát města Brna na Šumavské 35 a zaplatit hotově na přepážce.

Formuláře a další informace najdete na www.brno.cz/odpady.

Zdeňka Obalilová

Dobrovolníci chtějí být užiteční a zároveň se sami něco naučit

O dobrovolnících se toho moc nedozvíte, jsou tišší jako myšky a kromě své práce či studia dělají něco navíc. Možná by se dalo říci, že jsou šedou zónou dobra, protože mnoho neziskovek by bez nich fungovalo o dost hůře nebo vůbec. Jak tedy vypadá takový normální dobrovolník? I o tom jsme se bavili s Davidem Kremeníkem, letošním laureátem Křesadla – ceny pro obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci.

Cena Křesadlo je určena dobrovolníkům v různých oblastech. Co pro vás znamenala nominace a poté i výhra?

Nominace mi udělala obrovskou radost, protože jsem práci v organizaci Práh dával opravdu hodně. Ale fakt, že jsem vyhrál, jsem ještě ani nestihl vstřebat. Zvlášť v tak skvělé konkurenci lidí, kteří také dobrovolničí v mnoha zajímavých projektech. Mám z toho velkou radost, ale ještě se to ke mně úplně nedostalo.

Jak jste se dostal ke spolupráci s Prahem?

Než jsem začal spolupracovat jako dobrovolník s Prahem, působil jsem v projektu Spolu, ve kterém studenti psychologie chodí do psychiatrických nemocnic vést volnočasové aktivity pro pacienty. Tam jsem se seznámil s koordinátorkou, slovo dalo slovo a ona mi představila, čím se organizace Práh zabývá, protože jsem ji do té doby vůbec neznal. Nejvíc se mi líbilo, že individuálně pracují s jednotlivými klienty.

Nyní již v organizaci Práh pracujete. Jak motivujete lidi k práci dobrovolníka, třeba právě u vás?

Když odhlédnu od studentů psychologie a sociální práce, máme mnoho dobrovolníků, kteří mají sami zkušenost s duševním onemocněním jak třeba přímo u sebe, tak ve svém okolí. Tady mají přímo možnost zapojit se do práce s lidmi, se kterými soucítí a mají k nim sympatie. A můžou jim něco ze sebe předat. Studenti si zase vyzkouší práci přímo v terénu, protože ve škole tolik možností

praxe není a jsou velmi žádané – obzvlášť při bakalářském studiu.

Jste v Prahu připraveni i na zájemce o dobrovolnickou práci, kteří nemají žádné předchozí zkušenosti, jenom zájem pomáhat?

Dobrovolník je poučený laik a to platí i v Prahu. V první fázi si každý projde zaškolením, dostane materiály. Takže ví, jak se chovat v krizových situacích, ale stále je tam sám za sebe. Určitě nikoho neléčí a ani studenti psychologie si nezkouší terapie nebo něco takového.

Zájemce o dobrovolnictví se tedy nemusí vůbec bát, že v nové situaci zůstane sám? Zvlášť s lidmi s duševním onemocněním, se kterými běžně nemáme moc zkušeností.

V Prahu musí dobrovolník splňovat několik podmínek – být starší 18 let, trestně bezúhonný a měl by být komunikativní a zodpovědný. Nemusí se ničeho bát. Možná znáte někoho s duševním onemocněním a ani o tom nevíte. Mnoho takových lidí normálně funguje a ani byste neřekli, že se s něčím potýkají. Hlavním úkolem dobrovolníka je podpora sociálních dovedností, aby si klient mohl s někým například jenom popovídat, strávit smysluplně čas. Někdo třeba s klienty vaří nebo chodí plavat či na procházky, možnost je hodně. Dobrovolníci jsou zaškolení na to, jak případně rozeznat varovné signály, a ty poté ohlásí pracovníkovi organizace a ten se tím dál zabývá.

Někdy je prostě dobré vydechnout, zastavit se a přemýšlet, jestli jsem na své životní cestě takto spokojený.

David Kremeník

Studuje psychologii na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Již od prvních let studia se angažuje jako dobrovolník při práci s lidmi s duševním onemocněním. Nejprve v projektu Spolu, který umožňuje studentům MU pomáhat na psychiatrických klinikách, a poté v neziskové organizaci Práh jižní Morava. Tam dlouhou dobu spolupracoval s klientem Zdeňkem, který bojuje s duševním onemocněním. Díky dlouhodobé trpělivé aktivitě se Zdeňk postupně otevřel a navázali spolu oboustranně obohacující vztah.

V organizaci Práh jižní Morava, která pomáhá duševně nemocným lidem začleňovat se do běžného života, nyní pracuje jako koordinátor dobrovolníků. Připravuje také akce pro veřejnost, jejichž cílem je ukázat, že i o duši a její zdraví musíme pečovat. Jednou z akcí jsou Dny duševního zdraví, v rámci nichž každoročně probíhá bohatý program, jenž má za cíl odstranit mýty a tabu související s psychickým onemocněním.

Cena Křesadlo

Oceňuje nezištnou práci dobrovolníků. Zároveň tuto činnost podporuje a ukazuje širší možnosti, které lze dobrovolně vykonávat a tím pomáhat. Dobrovolníci z Jihomoravského kraje ceny za rok 2020 slavnostně převzali 5. října v Divadle na Orlí.

Co vám dobrovolnictví dalo? A může to být i cesta, jak třeba poznat sebe sama?

U mě i u většiny dobrovolníků, se kterými jsem mluvil, jsou to dvě tendence: první být užitečný, angažovat se pro společnost, druhým aspektem je osobní růst, že se při té činnosti naučím i něco sám. Tyto dvě oblasti jsou často dominantní. Pokud jde o lidi, kteří si sami prošli duševním onemocněním, ti zase mohou chtít klientům ukázat, že lze s nemocí bojovat a naděje tam je. Myslím si, že pravidelně takto pomáhat – třeba jednou týdně, ale záleží vždy na možnostech daného člověka – vás může hodně posunout. Vystoupíte ze své komfortní zóny a seznámíte se s něčím úplně novým. Organizací, kde se dá pomáhat, najdete v Brně i na jižní Moravě hodně.

Sám studujete psychologii. Jak vnímáte postoj lidí k duševnímu zdraví? V poslední době se například na sociálních sítích objevila řada podpůrných projektů a společnost se pomalu učí o sebe pečovat i v tomto kontextu.

Už to, že i politici chápou důležitost reformy psychiatrické péče, která nyní probíhá, vnímám jako posun. Vznikají terénní týmy a centra duševního zdraví, což je hrozně důležité. Zároveň přestává být tabu bavit se mezi lidmi o duševním zdraví. Samozřejmě je to spojené se sociální bublinou, v níž se pohybují, ale třeba ve větších městech nebo u studentů vysokých škol je úplně v pohodě chodit třeba na psychoterapii.

Existuje nějaký návod, jak si udržet duševní pohodu v našich hektických životech, nebo je to čistě individuální?

Když budu mluvit v čistě obecné rovině, protože bohužel asi není žádná univerzální a vždy fungující konkrétní věc, tak je důležité si uvědomit, že nemůžeme zvládat všechno. Jsme jenom lidi a potřebujeme i čas sami pro sebe. Asi klíčové je najít si rovnováhu v životě, protože člověk, který jenom pracuje a spí, vlastně strádá. Další důležitá věc, kterou si mnoho lidí neuvědomuje, je spánkový režim a sport. I vědecké výzkumy ukázaly, že tyto jevy hodně napomáhají duševní pohodě. Někdy je prostě dobré vydechnout, zastavit se a přemýšlet, jestli jsem na své životní cestě takto spokojený. A občas může pomoci profesionál a není na tom nic špatného. ■

Zdeňka Obalilová | foto: Zdeňk Kolařík

Co způsobuje cukrovka a jak jí předejít? Medici poradí

Studenti lékařských fakult pořádají o víkendu 13. a 14. listopadu osvětovou akci Světový den diabetu. Na návštěvníky nákupního centra Olympia vždy od 10 do 20 hodin čeká měření glykemie, tuku a tlaku, praktická stanoviště věnovaná následkům onemocnění cukrovkou a další program.

(zug)

V nové pětadvacítce za Lužánkami si lidé zaplavou za rok a půl

Město začalo se stavbou 25 metrů dlouhého plaveckého bazénu. Novou budovu spojí se současným plaveckým stadionem za Lužánkami. Areál s padesátimetrovým bazénem se navíc dočká modernizace a navýšení kapacity šaten. Rekonstruovat se bude i přilehlé parkoviště, lávka, schodiště a přístupové plochy. Nový bazén má pomoci s nedostatkem plaveckých ploch pro profesionály i amatéry. Díky 25metrovým drahám bude možné v Brně navíc pořádat mezinárodní plavecké závody – nový bazén bude totiž sloužit jako rozplavbový, který je u těchto soutěží nezbytnou podmínkou. Bazén bude mít osm drah o šířce 2,5 metru, hloubka se bude pohybovat od 1,2 do 1,6 metru. Bude zde také k dispozici tribuna pro 200 osob. Dokončení stavby je v plánu na květen 2023.

(and) | vizualizace: archiv Starez-Sport

Přijďte diskutovat o zásadních tématech Evropské unie

V rámci aktuálně probíhající Konference o budoucnosti Evropy se v Brně uskuteční série debat s občany.

Lidé se mohou během konference vyjádřit k fungování a dalšímu směřování Evropské unie. První brněnská diskuse na téma budoucnosti EU a postavení mladých lidí se uskuteční 24. listopadu v atriu Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Na tuto debatu navážou další čtyři, v prosinci (2. a 15.) a lednu (13. a 27.). Hovořit se bude o kraji, zemědělství nebo vědě. Výstupem debat by měla být konkrétní doporučení, která obdrží zástupci unijních orgánů. Více informací najdete na webu www.kjmk.eu.

(and)

Rekonstrukce ulic Solniční, Opletalovy a části České je po dvou letech hotová. Úpravami prošel vodovod, kanalizace, plynovod, horkovod a kabelové trasy. Nejviditelnější jsou nové povrchy v Solniční mezi Českou a Moravským náměstím a v České mezi Joštovou a Solniční. Stejný povrch se objeví v budoucnu i v dalších úsecích ulic.

(and) | foto: OHLA ŽS

Dárky z Brna potěší i pomůžou stromům

Lokální, ekologické a s přesahem. Takové jsou brněnské suvenýry z kolekce #PřipravBrno. Jejich nákupem lidé přispívají na zeleň ve městě. Loni vytvořená kolekce zahrnuje například víno nebo kávu, letos k ní přibyly látkové sáčky na pečivo a sítky na ovoce, skleněná lahev nebo nerezová termoska. Nákupem ekosuvejny už lidé přispěli přes 60 tisíc korun, které Veřejná zeleň města Brna využila na speciální péči zatím o šest stromů na Špilberku. Kolekce je dostupná v TIC Brno nebo na webových stránkách www.darkybrna.cz.

(ral) | foto: Barbora Tatarová, TIC Brno

Nová centra umožní přirozený porod ve špičkovém zázemí

Porodnice na Obilním trhu i v Bohunicích mají nově otevřená centra věnující se přirozenému porodu. Porody zde budou probíhat hlavně ve spolupráci rodičky a porodní asistentky, zároveň však bude v dosahu lékař. Cílem tohoto konceptu je dát prostor nastávajícím maminkám k prožití fyziologického porodu dle jejich přání. V nabídce jsou i pravidelné předporodní kurzy. Žena si může vybrat porodní asistentku, se kterou absolvuje vyšetření před porodem, porod a dobu poporodní, tato služba je zatím zpoplatněná. Na oddělení se asistentky také věnují pomoci s kojením, a to i v domácím prostředí.

(zob)

Depozitář skla, keramiky a porcelánu je dílem kurátorů Maxima Velčovského (na snímku) a Radka Wohlmutha. Další expozice zpracovali jejich kolegové Andrea Březinová, Ondřej Chrobák, Rostislav Koryčánek, Marta Sylvestrová a Jana Zielinski.

Uměleckoprůmyslové muzeum otvírá bránu jako království designu

Po dvouleté rekonstrukci přivítá 26. listopadu Uměleckoprůmyslové muzeum na Husově ulici první návštěvníky. Inovovanou podobu mají nejen prostory a okolí budovy, kterému dominuje interaktivní Mrak nad terasou muzea, ale nová je také výstavní koncepce zaměřená na design od 19. století po současnost.

Na otázku, co je to design, jak ho vystavovat a prezentovat, i na mnohé další se pokouší odpovědět nově koncipovaná stálá expozice Art Design Fashion ve zrekonstruovaném Uměleckoprůmyslovém muzeu.

Úpravou prošly interiéry i exteriéry stavby. „Za největší změnu uvnitř budovy považují designové lávky pod světlíkem v prostoru atria. Tam chceme představit to nejlepší z českého designu, například výherce Cen Czech Grand Design,“ zdůrazňuje ředitel

Moravské galerie v Brně Jan Press. Potenciál zaujmout má také interaktivní multimediální instalace Mrak architekta Marka Štěpána zastřešující terasu budovy.

Ruka renomovaných českých architektů a designérů je znát hned při vstupu do muzea. Návštěvník se ocitne v otevřeném prostoru s čítlárnou a relax zónou podle návrhu Davida Karáska, spoluzakladatele mmcité, nebo s design shopem navrženým Evou Eisler. V přízemí pak na něj čeká také imaginární jeskyně pokladů. Tuto „pohádkovou image“ dostala expozice designu 19. a 20. století. Vyhlídková platforma uprostřed místnosti umožňuje detailně i s patřičným „nadhledem“ zkoumat ikony českého designu vyrovnané v několika řadách nad sebou kolem všech stěn. Další prostor v přízemí je pak vyhrazen desetiminutovému autorskému videu Tomáše Svobody nazvanému Proměny práce a života na pozadí čtyř průmyslových revolucí.

Na designové poklady neméně bohatá jsou i další patra budovy. Návštěvník se zde poučí o tom, jaké nové impulzy dostal design po roce 1989, a seznámí se s obecnými tendencemi v současném designu.

Svůj styl má porcelán i móda

Expozice 2000+ tak podle těchto tendencí rozdělila jednotlivé práce do kategorií Nostalgie, Vize, Emo, Fér, Ars, Funkce podle toho, jestli hledají předlohy v minulosti nebo testují technologie a materiály budoucnosti, zda útočí na emoce nebo se řídí spíše heslem udržitelnosti, zda jsou umělecky samoúčelné nebo upřednostňují funkčnost. Budou zde mimo jiné prezentována díla, která Moravská galerie zakoupila přímo od designérů a studií, nebo také ikonická díla získaná z retrospektivních výstav Maxima Velčovského a studia Olgoj Chorchoj a další nákupy a dary od tvůrců i českých firem.

V expozici módy nebude chybět historie moravského Manchesteru, nejnovější počiny pak reprezentují období let 2005–2020. Mezi 17 autorů se skví jména jako Liběna Rochová, Pavel Ivančic nebo Tereza Rosalie Kladošová.

Zajímavou koncepcí má otevřený depozitář skla, keramiky a porcelánu. Tvoří ho dvě místnosti, kde vitríny přehlcené předměty a evokující „klasickou“ depozitární praxi střídají provzdušněná místa jen s několika málo solitéry. Stálé expozice doplní příležitostné výstavy, na úvod to bude retrospektiva Jiřího Pelcla a ve světlíku s lávkami instalace grand designérky roku 2019 Lucie Koldové (více na straně 32). Jako memento bude přerůstat ochoz muzea socha Démon růstu od Krištofa Kintery.

Markéta Žáková | foto: archiv MG v Brně

Uměleckoprůmyslové muzeum se stálou sbírkou Art Design Fashion a výstavami Jiřího Pelcla a Lucie Koldové se veřejnosti otevře 26. listopadu. Nejdříve jsou v 16 hodin na dětskou vernisáž zváni nejmladší návštěvníci, ti starší dostanou prostor od 18 hodin. Na 27. listopadu je od 10 do 16 hodin připraven ještě Dětský den v Art Design Fashion.

Příběh Mendela vypráví kniha i odpočinková zóna ze spirál

Do 8. listopadu bude možné na Malinovského náměstí potkat Gregora Johanna Mendela. Výstava pod širým nebem shrnuje životní příběh otce genetiky, který jako knihu zpracovala držitelka ceny Magnesia Litera Lucie Seifertová. Tyto a další aktivity mají připomenout, že v příštím roce Brno oslaví 200 let od Mendelova narození.

Představit vědce, opata, včelaře a meteorologa ne jako postavu z učebnic nebo kamenný pomník je cílem knihy Gregor Johann Mendel a strastiplný příběh genů. Pro Mendelovu univerzitu v Brně ji napsala a ilustrovala Lucie Seifertová, která za devítimetrové leporelo Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí získala cenu Magnesia Litera.

„Pracovala jsem na ní od jara 2020. Zpočátku jsem se obávala, že bude těžké napsat dobrodružnou knihu o člověku, který se hrabal v hlíně. Ale pak jsem zjistila, o jak velkou osobnost šlo,“ popsala při křtu knihy autorka. Kniha cílí na děti a mladé lidi, ale Seifertová ví, že píše i pro dospělé. „Obsahuje hodně informací, ale je zpracovaná tak, aby čtenáři nevěděli, že se vzdělávají,“ nastínila. Obrázky jsou k vidění i na venkovní výstavě, kterou bude možné projít do 8. listopadu na Malinovského náměstí a od 9. listopadu do 20. prosince na Kraví hoře.

Mendelova univerzita upozorní na 200. výročí genetikova narození nejen knihou. V říjnu ve svém kampusu otevřela chill-outovou zónu Mendel Point (na snímku). „Design laviček je inspirován DNA šroubovicemi. Každý designový prvek má jiný tvar, podobně jako DNA spirály. Sezení bylo vyrobeno z kovových profilů a masivního dubového dřeva,“ uvedl Milan Šimek z Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU. ■

Zuzana Gregorová | foto: MENDELU

Podrobnosti o pronájmu hrobových míst, údržbě hrobů a otevírací době hřbitovů nejen v době Památky zesnulých najdete na webu www.hrbitybrno.cz.

Sto let od zahájení výuky oslaví Filozofická fakulta Masarykovy univerzity Týdnem humanitních věd, který se uskuteční od 15. do 19. listopadu.

Výjezdová rampa silnice I/43 u nádraží v Králově Poli je do 30. listopadu uzavřená. Je nutné ji opravit a rozšířit připojovací pruh.

Papírové šalinkarty skončí, od ledna už budou jen elektronické

Předplatním jízdenkám z papíru zvoní hrana. Na elektronické již přešli studenti, v listopadu se k nim přidají senioři do 70 let a od ledna všichni ostatní.

Ze 184 tisíc cestujících se šalinkartou má tu klasickou papírovou už jen každý třetí člověk. I ty čeká přechod na elektronickou formu, navázanou nejčastěji na platební kartu (případně na její digitální verzi v telefonu). Jízdenku si během pár minut obstaráte na www.brno-id.cz. Pokud si na to sami netroufáte, pomohou vám pracovníci dopravního podniku na pobočkách. Více na www.dpmb.cz.

■
(ral)

Že něco nejde? To pro Společnost pro ranou péči neexistuje

Rodinu s dítětem se zrakovým nebo kombinovaným postižením mohou až do jeho sedmi let provázet všemi zapeklitostmi života sociální pracovnice Společnosti pro ranou péči. Věnují se cvičení s dítětem a pomáhají rodičům s péčí nebo se zorientováním v českém sociálním systému. Od 1. do 7. listopadu se koná Týden rané péče, během něhož můžete činnost organizace lépe poznat třeba na výstavě Každé dítě je úžasné v Dětské nemocnici (od 8. do 22. 11. v porodnici na Obilním trhu a od 23. 11. do 6. 12. ve FN Brno v Bohunicích). Patronem kampaně je skupina Mirai. Úryvek „Slovo nejde neexistuje“ z její písně se stal sloganem akce. ■

(zob)

Školské zařízení pro environmentální vzdělávání Lipka pořádá 11. listopadu v Jundrově Martinské slavnosti a 25. a 26. listopadu se budou na Lipové vyrábět dárky a adventní věnce.

V Brně, kde se koncentrují případy z celého Jihomoravského kraje, se neonatologové ročně věnují až 750 předčasně narozeným dětem.

Výstava i nasvícený Špilberk připomenou křehké bojovníky

Ročně se na světě narodí předčasně 15 milionů novorozenců, jen v Česku je to 9 tisíc za rok. Světový den těchto dětí si letos připomeneme 17. listopadu. Stane se tak výstavou Křehcí bojovníci 2021, která se zaměří na ošetrovatelskou péči. K vidění bude v okolí porodnice na Obilním trhu od 4. do 25. listopadu. Město Brno se k oslavám Dne předčasně narozených dětí připouje nasvícením Špilberku purpurovou barvou.

(gak) | foto: Martina Morávková

Jak se pustit do dobrovolnictví? Třeba nanečisto

Přemýšleli jste někdy o tom, jaké to je být dobrovolníkem? Nanečisto si to zkusíte od 25. do 27. listopadu na dnech dobrovolnictví, které připravily neziskové organizace z Brna a Jihomoravského kraje. Účastníky čeká řada aktivit, workshopů či exkurzí; mohou si vyzkoušet třeba gerontooblek nebo simulaci kulturního šoku. Více se dozvíte na webu dnydobrovolnictvi.cz.

(mad)

Testovat se na HIV může každý, anonymně a zdarma

Je-li člověk sexuálně aktivní (a zvláště nemá-li stálého partnera), neškodí se jednou za čas ujistit, že mu v těle nekoluje něco, co nemá. Včasné zachycení syfilidy nebo viru HIV výrazně pomůže další léčbě. Příznaky jsou na počátku pro laika často nerozpoznatelné, a tak je preventivní testování ideálním způsobem, jak dbát o zdraví své i svého okolí. Anonymní rychlotest, jehož výsledek se člověk dozví za pár minut, nabízí v Brně například Rozkoš bez rizika: testují každou středu od 16 do 17 hodin na Vlhké 10. Zhruba jednou za měsíc stojí u Teska na Dornychu sanitka organizace AIDS pomoc (termíny najdete na hiv-testovani.cz/mobilni-testy).

(ral)

Demokracie a svoboda. Hodnoty, které připomene 17. listopad

Přestože letos nepřipadá na 17. listopad žádné kulaté výročí, hodnoty, které se s tímto dnem pojí, je třeba neustále zachovávat v paměti. Věnují se jim vzpomínkové akce, projekce, happeningy i reflexe aktuální situace.

Každoročně si 17. listopadu připomínáme Mezinárodní den studentstva, který odkazuje k událostem na českých vysokých školách v roce 1939, a Den boje za svobodu a demokracii, tedy počátek politických změn v Československu známých jako sametová revoluce.

Už tradičně uctí vedení města tyto události dvěma vzpomínkovými akty. Oba se uskuteční ve středu 17. listopadu v 10 hodin, a to u sochy T. G. Masaryka na Komenského náměstí a u památníku 1., 2. a 3. odboje na Rooseveltově ulici.

Od 15 do 21 hodin vystoupí na pódiu na náměstí Svobody řečníci, kapely a písničkáři pod taktovkou Brněnského sedmnáctého. Další program v době uzávěrky tohoto vydání ještě nebyl kompletní, nyní ho najdete na www.brnensky17.cz.

Listopadový svátek oslaví také Masarykova univerzita, a to hned 11. listopadu od 16 hodin pietním shromážděním akademické obce v areálu Kounicových kolejí. Kromě toho připravila univerzita také dvoudenní cyklus Brno–Minsk a Minsk–Brno. 16. listopadu totiž uběhne 80 let od prvního transportu židovských obyvatel Brna do ghetta v Minsku. Jako připomínka vznikl seznam židovských studentů Masarykovy univerzity, kteří byli během druhé světové války odvezeni. Tento seznam bude jako memento prezentován na výstavě na Žerotínově náměstí, ve stejný den ji bude doprovázet videomapping. O den později, 17. listopadu, se program zaměří na současnou situaci v Bělorusku, kde jsou znevažovány právě hodnoty demokracie a svobody. V kině Scala se uskuteční projekce dokumentu a debata. Kompletní program na oba dny najdete na www.muni.cz/brno-minsk.

Kateřina Gardoňová

so 6. 11. | 19.00 hod.

Novinkou Městského divadla Brno je inscenace Hrabal a muž u okna

Absurdní hra německého spisovatele Bernharda Setzweina rámcově nenásilným způsobem mapuje Hrabalův život a dílo i atmosféru doby.

www.mdb.cz

ne 7. 11. | 20.30 hod.

Cyklus scénického čtení v Redutě

Příznivci LiStOVáNí se mohou těšit na knihu Špeky od Roba Granta. Účinkují Pavel Oubram a Věra Hollá nebo Kamila Janovičová.

www.ndb.cz

so 13. 11.

Zažij svět nevidomých v Technickém muzeu

Akce má za cíl upozornit veřejnost na problémy a každodenní překážky v životě nevidomých a slabozrakých.

www.tmrno.cz

so 13. 11. | 19.00 hod.

Máριο Radačovský připravil původní baletní představení Beethoven

Inscenace je inspirována životem a tvorbou hudebního génia a má ambice oslovit kromě baletního publika také milovníky opery.

www.ndb.cz

po 15. 11. | 19.00 hod.

Divadlo poq zahajuje cyklus tematických inscenací Worlds Beyond Border

Setkání s válečnou žurnalistkou Janou Andert propojené s divadelním pojetím skutečného příběhu jezidské autorky Nádiji Murád.

www.divadlopoq.cz

út 16. 11. | 19.00 hod.

Divadelní spolek Frída uvede v Redutě inscenaci Fachman

Martin Trnavský s humorem představí kolizi racionálního muže a ženy s duševní poruchou.

www.frida.cz

pá 19. 11. | 19.30 hod.

Dramatické osudy bratří Haasů poprvé na jevišti

Inscenaci propojující činohru a současný tanec v režii Martina Dvořáka můžete vidět ve vile Löw-Beer. Repríza se koná 2. prosince na stejném místě ve stejný čas.

www.proart-festival.cz

st 24. 11. | 18.00 hod.

Bratříčci Svatého Františka zahájí Festival Radosti 2021

Inscenace polské autorky Marty Guśniowské byla poprvé uvedena v opolském loutkovém divadle v režii Petra Nosálka.

www.divadlo-radost.cz

čt 25. 11. | 19.00 hod.

Italské duo Mauro & Luciano Tortorelli zahraje ve vile Löw-Beer

Přijďte se zaposlouchat do skladeb z tvorby Niccola Paganiniho, Franceska Molina, Máxima Diega Pujola a Maura Giulianiho.

www.vilalowbeer.cz

pá 26. 11. | 19.00 hod.

V Mahenově divadle připravují drama Nebesa

Poslední drama britské autorky Lucy Kirkwoodové, které v lednu 2020 uvedlo londýnské National Theatre, nazkoušel Michal Lang.

www.ndb.cz

do 30. 11.

Válečná dokumentaristka Jana Andert vystavuje fotografie v Cafe Podnebi

Výtěžek z prodejní výstavy fotografií z Iráku a Sýrie bude věnován organizaci Nadia's Initiative na pomoc jezídům.

www.divadlopoq.cz

do 13. 12.

Výstava ve vile Stiassni mapuje vývoj hotelové architektury

Hotely jsou typem staveb, které prodělaly obrovský vývoj. Mapuje ho výstava hotelové architektury v České republice od počátku 20. století do roku 1989.

www.vila-stiassni.cz

Richard Novák slaví 90 let s tvůrčím zápallem

Celých 38 let byl sólistou Janáčkovy opery NdB. Jeho zvučný bas těšil tuzemské posluchače i hudební nadšence v Evropě. Na jeho repertoáru nechyběla díla klasiků ani soudobých brněnských skladatelů. V říjnu se Richard Novák dožil 90 let a své jubileum slaví s brněnským publikem. Na zářijový recitál v Redutě naváže 11. prosince slavnostním koncertem v Janáčkově divadle, kde vystoupí se sborem Janáčkovy opery i dalšími sólisty.

(mak) | foto: archiv NdB

Špilberské ohlédnutí za Vladimírem Preclíkem

Sochař, malíř a spisovatel Vladimír Preclík (1929–2008), který část svého života strávil v Brně, kde spoluzaložil Fakultu výtvarných umění VUT a stal se jejím prvním děkanem, se nyní do města vrátil. Výstava na Špilberku nazvaná Malá území představuje jeho sochy, malby a kresby v konfrontaci s díly jeho manželky sochařky Zdeny Fibichové a také jeho uměleckých soupeřů ze skupiny Trasa 54. Vstoupit do jejich imaginativního dialogu mohou návštěvníci až do 2. ledna 2022.

(mak) | foto: Michaela Budíková

Dramaturgii šijí na míru mladým milovníkům divadla

Dvanáct brněnských a tři mimobrněnské scény se přidaly k projektu Klub mladých diváků. Ten zpřístupňuje studentům vybraná představení za zvýhodněnou cenu 100 korun. Klub iniciovalo HaDivadlo a přibližuje mladým lidem to nejzajímavější z dramaturgie místních scén. Každá instituce přispívá do repertoáru dvěma až třemi inscenacemi. Členem klubu se může po vyplnění přihlášky stát každý student SŠ či VŠ. Organizátoři chystají také doprovodné akce a společná setkávání.

(zob) | foto: archiv Klubu mladých diváků

Internet N+
teď se slevou
napořád

Klikněte si pro rychlý a stabilní
internet bez závazku

www.nordictelecom.cz

Akce platí pro nové zákazníky
do 31. 12. 2021.

Nordic telecom

**ČASOVĚ
OMEZENÁ
AKCE**

RZ10152019

		
TVARŮŽKOVÁ		
ŠILINGROVO NAM.		
5	6	12
Brno	Pekařská 2	
Po – pá	8.30 – 18.00	
Sobota	8.30 – 12.30	
Neděle	Zavřeno	

Pro tvarůžky šalinon!

Na rohu ulic Husovy a Pekařské pěkně voní
Olomoucké tvarůžky už od konce ledna 2021.
Tak tedy vystupte na zastávce TVARŮŽKOVÁ!

NABÍZÍME

- Olomoucké tvarůžky
- Lahůdky z tvarůžků
- Nakládané
tvarůžky a sýry
- Výrobky z kozího
a ovčího mléka
- Sýrové speciality
- Mléčné výrobky
- Čerstvé pečivo

**S tímto kupónem získáte
slevu 5 % na nákup
nad 500 Kč.
Platí 1. – 30. 11.
2021**

RZ10160201

Nápadů pro lepší Brno je dost. Které dostanou šanci a peníze?

Už to bude. Seznamte se, lákají koordinátoři participace k zapojení do 5. ročníku participativního rozpočtu Dáme na vás. Brňané mohou v listopadu rozhodnout o osudu 35 milionů korun, které půjdou na vítězné nápady pro lepší život ve městě. Projekty, které postoupily do letošního finále, si prohlédnou na venkovní výstavě či ve webové galerii. Jaké zlepšováky se poperou o podporu hlasujících? Představíme vám i to, co už je hotové z minulých ročníků a co se právě rodí.

Na úvod představme princip participativního rozpočtu, který v Brně dostal název Dáme na vás. Brněnský magistrát každoročně vyčlení z městského rozpočtu určitou částku (letos jde o 35 milionů korun, loni to bylo 33 milionů) a zdejší obyvatelé mohou navrhnout a posléze hlasovat o tom, co chtějí změnit a jak. Na nápady, které nasbírají největší počet kladných hlasů (a jimž to nepokazí hlasy záporné), půjdou až 3 miliony korun.

První fáze, tedy navrhování, byla otevřena úplně všem. Aby se vyřadily záležitosti, které nezajímají nikoho jiného než tvůrce, bylo potřeba pro nápady získat podporu alespoň 300 „lajků“ (líbí se mi) na webových stránkách [damenavas.brno.cz](https://damenaivas.brno.cz).

V druhé fázi magistrát návrhy vyhodnotí, tedy posoudí, zda realizaci projektu nebrání nějaká technická či právní překážka, případně jiný záměr města.

Do finále pak postoupí několik desítek proveditelných nápadů (v roce 2021 jich je 67), z nichž minimálně 11 lidí vyberou hlasováním na webu Dáme na vás. Jelikož peníze jdou z městského rozpočtu, hlasovat mohou pouze lidé s trvalým pobytem v Brně starší 18 let. K dispozici mají 5 kladných a 2 záporné hlasy, které mohou rozdělit všechny najednou nebo po částech, třeba podle průběžných výsledků hlasování.

Pořadí se určí podle počtu dosažených kladných hlasů. Projekty, pro které bude hlasovat více občanů záporně než kladně, vypadávají. Participativní rozpočet v Brně odstartoval

v roce 2017. Od té doby se podařilo dotáhnout do konce 20 nápadů, několik dalších bude hotových do konce letošního roku.

V Židenicích to na novém hřišti už bzzzučí

Pokud by člověk chtěl obejít místa, kde vzniklo něco nového, může začít třeba v Židenicích, kde bylo 3. října v areálu Bzzzukot na plácku bývalého fotbalového hřiště u Polikliniky Viniční slavnostně otevřeno dětské hřiště s kavárnou. To doplnilo už dříve vybudovaný skatepark, workoutové hřiště a lezeckou stěnu.

V rámci Židenic se jedná o unikátní místo pro trávení volného času pro rodiny s dětmi, navíc s výbornou dostupností. „Mezi zástavbou bytových domů je možné tu a tam najít dětská hřiště s pískovištěm a pár hracími prvky. Doposud zde však chybělo místo, kde by se mohly rodiny s dětmi potkávat na větším prostoru, které by nabízelo jak zábavu pro děti, tak i zázemí pro dospělé. Tento projekt takové místo představuje,“ upřesnil navrhovatel Radek Hlaváček.

Další cesta za úspěšnými nápady občanů by vedla do přírodního amfiteátru v Čertově rokli ve středu sídliště Lesná. Navrhovatelka Jana Sedláčková Křištoforyová k němu uvedla: „V posledních letech se zde uskutečnily různé kulturní akce, které přilákaly stovky diváků z celého Brna. Kapacita amfiteátru je až 500 lidí. Podle našich zkušeností tu chybí schody v hledišti a osvětlení.“ Obojí bylo doplněno už loni, ale covid-19 využívání lokality

zkomplikoval a slavnostní otevření se konalo až 20. června 2021.

Z Lesné se pak lze vypravit za slavnou historií průmyslového Brna na industriální naučnou stezku podél řeky Svitavy, která na 11 panelech opraňuje zašlou slávu Zbrojovky, Šmeralovy strojírny nebo zábrdovického nádraží. Otevřena byla 3. června.

O den dříve se uskutečnilo stříhání pásky v pobočce Knihovny Jiřího Mahena na Křížové ulici. „Neutěšená podoba prostor knihovny Křížovátka nás vedla k úvahám, jak situaci změnit. Moji studenti přišli s návrhem podání projektu do prvního ročníku participativního rozpočtu Dáme na vás. Z výsledné realizace jsem nadšený. Společné úsilí stálo za to a studenti knihovnictví nyní mohou „experimentovat“ a zkoušet nové postupy v důstojných prostorách,“ myslí si navrhovatel Martin Krčál. I tato rekonstrukce skončila už v roce 2020.

Před dokončením jsou projektové dokumentace pro cyklostezku do Líšně či pohodlný příjezd k přehradě na kole, park nad ulicí Petra Křivky v Novém Lískovci, přírodní hřiště na okraji sportovního areálu Pod Plachtami v téže městské části nebo výsadba 500 nových stromů v různých brněnských čtvrtích.

V aktuálním ročníku vede sport a zeleň

Do finále letošního ročníku participativního rozpočtu postoupilo zmíněných 67 proveditelných projektů, prohlédnout si je v klidu domova či kanceláře lze na webových stránkách damenavas.brno.cz. →

Provoz knihovny na Křížové ulici zajišťují studenti knihovnictví z Masarykovy univerzity a v praxi tak mohou uplatňovat své znalosti. Pro veřejnost je otevřena v pondělí a ve středu od 14 do 18 hodin.

Většina je vázána na konkrétní místo, jsou ale mezi nimi i tzv. měkké projekty, které nabízejí službu, nikoliv produkt nebo stavbu. Příkladem je návrh Jany Salvetové nazvaný Hledá se Senior-manager! (Doma je doma). „Cílem je zajistit pro obyvatele městských částí důvěryhodné rádce – koordinátory, kteří by fungovali jako prostředníci mezi nimi a poskytovateli různorodých služeb, ke kterým se jinak nedostanou,“ popsala navrhovatelka.

Nejvíce projektů (16) spadá do kategorie sport. Oblíbená jsou workoutová hřiště, letos jsou mezi návrhy hned čtyři. „Během nouzového stavu nebylo možné cvičit ve vnitřních tělocvičnách a workoutová hřiště byla výbornou alternativou k posilování zdraví a imunity zároveň,“ objasnil možnou příčinu této popularity Pavel Trčala, který navrhuje vybudovat jedno takové sportoviště u řeky Svratky přímo u cyklostezky nedaleko beachvolejbalového areálu a hřiště na discgolf. Cyklisté zase mohou hlasovat pro singletraily v lesoparku Akátka pod sídlištěm Vinohrady, dostavbu pumptrackové dráhy na Cacovickém ostrově nebo zpevnění povrchu stezky podél řečkovického nádraží včetně opravy kovového můstku, který po dešti klouže. V Žebětíně by pak mohlo vyrůst největší parkourové hřiště v Brně, které by bylo konstruované pro začátečníky i zkušené parkouristy.

Frekventovanou kategorií je také zeleň (15 projektů), kde lidé navrhují jak komplexní

revitalizace (např. Žabovřeských luk, parčíku u husovické vozovny, Zamilovaného hájku nebo zanedbávaného prostoru za školkou v ulici Marie Majerové), tak doplnění laviček, odpadkových košů či různých prvků typu krmítka pro ptáky, nádrže na vodu či infotabule (na Špilberku, na discgolfovém hřišti poblíž Opuštěné a na 10 místech v Řečkovících, Mokré Hoře a Medláncích).

Na děti myslí záměry renovace zastaralých či výstavby nových hřišť (na Blažkově na Lesné, v Juliánově či Chrlcích) nebo zřízení interaktivní stezky s naučnými prvky za vznikající školkou v Žebětíně. Kulturu zastupuje oprava tří božích muk a jedné sochy v Líšni, vybudování amfiteátru u Sirky na Brněnské přehradě nebo kavárny vedle skautské základny v líšeňské rokli.

Další kandidáti jsou zařazeni do kategorie zábava. Klára Šikulová např. navrhuje vytvoření veřejného prostoru pro aktivní trávení volného času na Hvězdoslavově ve Slatině. „Krom pořádkání táborových akcí by zde mohl vzniknout prostor pro letní kino, veřejné grilování či aktivní zábavu pro děti, a to například vybudováním zemní trampolíny,“ popsala. Podobný záměr existuje i v Horních Heršpicích za nově zrekonstruovaným kulturním domem a knihovnou. Po rozhledně na Holedné, která zaujala v prvním ročníku participativního rozpočtu, by se Brno mohlo dočkat dalších vyhlídkových věží, a to na Palackého vrchu a v lesoparku Akátka na okraji Vinohrad. Podobně jako u Holedné by z rozpočtu Dáme na vás vznikla projektová dokumentace.

Do kategorie doprava patří zpevnění cesty od autobusové zastávky Štouračova k průchodu pod silnicí R43 či cyklostezky mezi Křenovou a Tkalcovskou v úseku od přejezdu železniční vlečky k železničnímu mostu. Záměr instalace digitálních tabulí s odjezdy spojů MHD u Brňanů uspěl v roce 2018, tehdy šlo o podchod pod uzlem u hlavního nádraží. Letos se o přízeň hlasujících uchází zastávka Dělnický dům.

Kdo by si navrhované zlepšování raději prošel jinak než na internetu, může zavítat na výstavu pod širým nebem. Do 9. listopadu budou panely s fotkami, vizualizacemi a popisem projektů k vidění na náměstí Svobody, poté se přesunou na Malinovského náměstí. Hlasovat je možné od 1. do 30. listopadu. Jak? To prozradí červený box na této straně.

Zuzana Gregorová | foto: archiv Dáme na vás

Hlasovat lze od 1. do 30. listopadu 2021 na webu damenavas.brno.cz nebo přes full účet na Brno iD. Pokud byste si nevěděli rady, navštivte Odbor participace Magistrátu města Brna na Husově 12, s hlasováním vám tam pomohou.

Začátkem října bylo v areálu Bzzzukot v Židenicích slavnostně otevřeno dětské hřiště s kavárnou (na snímku). To doplnilo už dříve vybudovaný skatepark, workoutové hřiště a lezeckou stěnu. Na konci minulého měsíce se dočkali i obyvatelé Nového Lískovce, kteří mohou s dětmi využít nové přírodní hřiště na okraji sportovního areálu Pod Plachtami.

SPiME.CZ
BLACK FRIDAY
 SLEVY AŽ
-60%

Křížkovského 51, Brno
 Platí celý listopad na prodejních i na e-shopu www.spime.cz

STŘEDNÍ ŠKOLA
TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ
 BRNO, Olomoucká, příspěvková organizace

2022/2023

sšte
 BRNO
 TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ

STROJŘEMESLÍ
 ELEKTROTECHNIKA
 INFORMATIKA
 EKONOMIKA

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
 27. 11. 2021 11. 12. 2021 8. 1. 2022 22. 1. 2022
 SOBOTY v době od 8:00 do 12:00 hodin
 „škola s obory budoucnosti“

Aktuality sleduj na www.sstebno.cz

KOUPÍM PAROŽÍ

Shozy, trofeje i celé myslivecké sbírky (pasovací tesáky).
 Dále koupím militarie z 1. a 2. sv. války
 + výkup vzduchovek. Celá ČR.

Tel.: + 420 773 191 811
 E-mail: trofejeee@gmail.com

UZÁVĚRKA PŘÍŠTÍHO VYDÁNÍ
16. LISTOPADU
DISTRIBUCE 29. LISTOPADU

Nabídka ZAMĚTNÁNÍ

Referent/ka zákaznického servisu
 s angličtinou

Obchodní zástupce pro polygrafii

Kontakt:
 Věra Příkrylová
 tel.: 543 564 251
 email: prikrylova@papbrno.cz
www.papirnybrno.cz/kariera-1

Festival RADOSTI
 24. 11. - 2. 12. 2021
 LOUTKA - OBJEKT - ARTEFAKT

Úvodní ročník
 MEZINÁRODNÍ MEZISTĚNÍ
 Nihilistický pořadění
 Divadlem Radoš

LOUTKY BEZ HRANIC (CZ)
 GRUPA CORCOSCENTIA (PL)
 DIVADLO LOUTEK OSTRAVA (CZ)
 TEATR BAJ POMORSKI (PL)
 DIVADLO DRÁK (CZ)
 VILNIUS TEATRAS LĒLĒ (LITVA)
 TADEUSZ WIERZBICKI (PL)
 TEAT STROMI (NL)
 DIVADLO POLÁRKA (CZ)
 DIVADLO RADOŠT (CZ)

B R N O

Statutární město Brno dotuje provoz
 Ústavu Radoš, příspěvkové organizace.
 Za finanční podpory Ministerstva
 kultury České republiky

Jihomoravský kraj
 Spolufinancováno
 Jihomoravským krajem

Moderní technologie v Protonovém centru pomohly již tisícům pacientů s rakovinou

Pražské Protonové centrum od zahájení svého provozu v roce 2012 již léčilo téměř 8000 pacientů. Proč je protonová léčba účinná a šetrná, jaký je její princip a jaké diagnózy se touto metodou mohou léčit, jsme se zeptali primáře Protonového centra doc. MUDr. Jiřího Kubeše, Ph.D. Ten je díky svým letitým zkušenostem přesvědčen, že protonová léčba může pomoci až třetině onkologických pacientů, kteří se u nás dnes léčí ozařováním.

Pane primáři, které diagnózy jsou pro léčbu protonovou radioterapií vhodné?

Díky nejnovějším technologiím a našim zkušenostem s protonovou radioterapií dokážeme úspěšně léčit široké spektrum diagnóz. Jedná se o nádory hlavy a krku, dětské nádory, maligní lymfomy, nádory plic a centrální nervové soustavy, sarkomy a nádory zažívacího traktu. V současné době se setkáváme s velkým množstvím žen indikovaných k protonové radioterapii karcinomu prsu, kdy dochází k vysoce žádoucímu snížení dávky na srdeční struktury. Od počátku provozu Protonového centra léčíme, a velmi úspěšně, také muže s karcinomem prostaty.

Kolik nemocných jste již ozařovali a jaká je úspěšnost vaší léčby?

PTC léčilo bezmála již více jak osm tisíc pacientů. Úspěšnost léčby závisí na konkrétním typu diagnózy. Například při léčbě karcinomu prostaty, kterou kterým rokem v České republice onemocní až 7000 mužů, je-li onemocnění zachyceno včas, dokážeme vyléčit až 97 procent mužů. Tyto naše výsledky léčby karcinomu prostaty byly publikovány a soubor sledovaných mužů je celosvětově ojedinělý. Kromě vysoké šance na vyléčení umožňuje také protonová léčba, na rozdíl od jiných druhů léčby, minimalizovat vedlejší účinky léčby. U pacientů s nádory CNS se jedná např. o snížení rizika

poškození zraku. Protonová terapie pro nádory v oblasti hlavy a krku nám umožňuje ozařit i pacienty s dosud velmi těžko léčitelnými nádory uloženými např. v blízkosti zrakového a sluchového nervu nebo míchy. Tak bychom mohli pokračovat diagnózu od diagnózy. Obecně lze shrnout, že protonová léčba dokáže zásadně ovlivnit kvalitu života pacienta jak v průběhu léčby, tak i po jejím skončení.

Co čeká pacienta, kterému diagnostikují v jeho kraji nějaký karcinom? Jak se k vám dostává?

Protonové centrum se stalo součástí Národního onkologického centra. Nejpřímější cesta je proto ta, že pacientovi na příslušném onkologickém pracovišti doporučí léčbu v Protonovém centru. Díky naší úzké spolupráci s kolegy z celé ČR a propojení našich týmů se k nám tak dostane pacient velmi snadno. Další možností je, že nás pacient sám kontaktuje – zavolá na naši infolinku, nebo pošle e-mailem dotaz na náš Klientský servis. Do 24 hodin od nás dostane informace, zda je vhodný k protonové léčbě, a pokud ano, je objednan na vstupní konzultaci. Pacienti nás mohou kontaktovat kdykoli sami i bez doporučení lékaře.

Hradí protonovou léčbu zdravotní pojišťovny?

Ano, protonová léčba je ze zákona hrazena zdravotními pojišťovnami.

Zmínili jste, že dosahujete úspěchů v léčbě karcinomu prostaty u mužů. Kolik mužů ročně léčíte?

Pro diagnostiku rakoviny prostaty je základem stanovení hladiny prostatického specifického antigenu (PSA). Koncentrace PSA v krvi je jedním z ukazatelů rakoviny prostaty, proto by si jej muži po 50. roce měli nechat v pravidelném intervalu vyšetřovat. Rakovinu prostaty je možné řešit několika způsoby, chirurgicky nebo pomocí radioterapie (ozařování). Protonová léčba, pokud je onemocnění zjištěno včas, má vysokou účinnost – dokáže úspěšně vyléčit až 97 % pacientů s karcinomem prostaty nízkého rizika a více než 90 % pacientů se středně rizikovými nádory. Pacienti mají po léčbě vysokou kvalitu života a riziko impotence, které je po chirurgické léčbě vysoké, je nízké. Inkontinence, tedy únik moči, se po protonové léčbě karcinomu prostaty časného stadia téměř nevyskytuje a riziko jejího vzniku je menší než

1 % na rozdíl od operace. Nespornou výhodou protonové léčby je také podstatně nižší časová náročnost pro pacienty. Protonová léčba je ambulantní a trvá pouze pět dní v časném stadia karcinomu prostaty a 21 dní u pokročilého stadia.

Nejčastější diagnózou, kterou léčíte u žen, je karcinom prsu. Proč je pro ženy s tímto onemocněním vhodná protonová léčba?

Naším cílem je, aby život žen po ozařování byl bez omezení a zdravotních komplikací. Při protonové léčbě karcinomu levého prsu dokážeme ozařit prs a hrudní stěnu tak, že můžeme minimalizovat ozaření srdce, věnicových tepen a plic. Tím dokážeme předcházet riziku vzniku srdečních a plicních onemocnění, která by se při jejich ozaření mohla horšit. Díky tomu, že jsme v PTC vyvinuli inovativní a jedinečné postupy, patří našemu Centru přední místo na světě v léčbě karcinomu prsu protonovou radioterapií.

Co možná nevíte

- Protonová léčba je ze zákona hrazena zdravotními pojišťovnami. Je tedy dostupná všem občanům z České republiky.
- Každý pacient má v Protonovém centru svého osobního koordinátora, který mu je plně k dispozici.
- Komunikace koordinátora s pacientem zahrnuje podání základních i doplňujících informací o protonové terapii, zajištění posouzení vhodnosti tohoto typu léčby pro každého pacienta individuálně, zabezpečení potřebných vstupních vyšetření, vyřízení všech administrativních úkonů k zahájení léčby apod.
- Nejnovější informace najdete na webových stránkách www.ptc.cz a na Facebooku Centrum protonové léčby. Také je pro více informací možné zavolat na +420 222 999 000.

Brněnské hřbitovy skrývají tisíce příběhů

RODINA KOCOURKOVA

FRANTIŠEK

* 3. 12. 1905
† 23. 1. 1969

MARIE

* 8. 8. 1914
† 8. 2. 1976

FRANTA

* 21. 2. 1947
† 7. 7. 1991

V Brně je dvanáct hřbitovů. Tím největším a nejnámějším je Ústřední. Je zde pochováno nejvíce významných a zajímavých osobností, jako třeba speleolog a archeolog Karel Absolon, básník Ivan Blatný nebo skladatel Leoš Janáček. Za pozornost ale stojí i ostatní brněnská místa posledního odpočinku. Ať už se vydáte na hřbitov v Soběšicích, Židenicích nebo třeba do Králova Pole, všude najdete připomínky nevšedních osudů.

Anna Dudková | foto: Zdeněk Kolařík

Řečkovičtí do roku 1844 pohřbívali své blízké na dnešním náměstí Palackého, dalších 22 let fungoval hřbitov poblíž dřívější zámecké zahrady. Rodina Schindlerů ze zámečku nechtěla, aby byly tehdejší oběti epidemie cholery pohřbívány pod jejich okny, a tak se v roce 1866 naposledy stěhoval na ulici Úlehle. Místo posledního odpočinku tu našel skladatel Jan Kunc, žák Leoše Janáčka, leží zde i brněnský recesista Franta Kocourek či režisér Petr Hvižď, autor filmu Řád nebo dokumentu Dukla – krev a mýtus.

Druhý největší brněnský hřbitov nezvykle rozdělený ulicí Údolíček leží v Židenicích. Nachází se zde hrob 38 obětí prvního náletu na Brno z 25. srpna 1944. Zdobí ho bronzová ležící dívka Henriette od slavného vídeňského sochaře Carla Wolleka. Odpočívá tu i například sportovec a odbojář Jan Gajdoš, výtvarník Miloš Slezák nebo Jindřich Kumpošt, který byl od roku 1920 hlavním městským architektem. Je autorem polikliniky v Nerudově ulici nebo bývalé kavárny Savoy.

Jeden z nejkrásnějších, a přitom nejzapadlejších hřbitovů najdeme v Králově Poli na Myslínově. V 19. století se sem přesunul z tzv. Kotlůvku poblíž ulice Mojžíšovy. Na jeho místě je dnes železniční trať. Při procházce hřbitovem lemovaným starými topoly zjistíte, že tu je pohřben mj. autor melancholických básní Josef Chaloupka (na snímku), který zemřel na otravu svítiplynem, nebo muzikolog Ludvík Kundera, otec spisovatele Milana a strýc básníka Ludvíka.

Při rozšiřování židovského hřbitova před 1. světovou válkou se předpokládalo, že nové plochy se zaplní do roku 1955. Při holocaustu přišla většina Židů z Brna a okolí o život, a tak i dnes zůstává řada hrobů neobsazená. Kromě herce Huga Haase zde odpočívá i řada dalších významných osobností, například architekt Otto Eisler, který se podílel na plánování brněnské zoo a je autorem ortodoxní synagogy na Skořepce.

Nové bazény nabídnou prostor i pro výuku plavání

Markéta Vaňková
primátorka města Brna, ODS

Milé Brňanky, milí Brňané, nejprve mi dovoluji poděkovat vám všem, kteří jste využili svého práva volit. Věřím, že další spolupráce s vládou i státními organizacemi bude bez předpojatosti a Brnu ku prospěchu.

Hodně se nás dotýká nový stavební zákon, který by si zasloužil revizi, snad se dořeší i dotace pro naše haly. Zatím nezáhlíme. „Odklepli“ jsme výstavbu „pětadvacítky“ za Lužánkami, která s novou „šestnáctkou“ doplní stávající padesátimetrový bazén. Už za dva roky by takto omlazený plavecký stadion měl nejen sloužit sportovcům, ale také navýšit kapacity pro výuku dětí. A zatímco plavci se mohou těšit, vyznavači Thálie už se radují. Národní divadlo Brno totiž převzalo zrekonstruovanou administrativně-technickou budovu na Rooseveltově. Do oprav město investovalo na 63 milionů korun. Kromě jiného divadelníci získali prostornou zkušebnu, která jim poskytne komfort i při zkoušení inscenací s velkým obsazením, jako je třeba Hana.

Na závěr tentokrát informace nikoliv o tom, co se stalo, ale co nebude. Nesouhlasili jsme s podzimním uzavřením tunelů v Pisárkách a odložili jejich obnovu, kterou plánuje Ředitelství silnic a dálnic, až na léto 2024. Od nástupu na radnici se snažíme pečlivě koordinovat důležité dopravní (ale nejen ty) stavby, aby složitý provoz ve městě více nezhoršovaly. Je potřeba budovat i opravovat, ale nemá-li se Brno zastavit úplně, je to někdy odměřování jako na lékárnických vahách. A v tomto případě by způsobené komplikace byly určitě větší, než bude drobné zdržení. ■

Skolíme Koliště! Byla to výzva, kterou se podařilo zcela naplnit. První ročník stejnojmenného charitativního běžeckého festivalu pro rodinu se vydařil a věřím, že jsme odstartovali i novou tradici. A přes skvělé výkony běžců nejen v elitní kategorii je nejdůležitější, že výtěžek z akce získá Sociální nadační fond města Brna a Jihomoravského kraje na pomoc potřebným a že ti, kteří k Janáčkovu divadlu přišli, si užili pohodový den. (mv) | foto: Marie Schmerková

Snažíme se vás informovat o dění v Brně nejrozličnějšími způsoby, ale přesto se zdá, že ne vše, co vás zajímá, se k vám také dostane. Ráda bych proto na tomto místě vždy zodpověděla některé z otázek, které mi posíláte nejčastěji.

Co vás zajímá

Proč byla vypsána sbírka na varhany pro Janáčkovu kulturní centrum?

Národ sobě nad portálem Národního divadla v Praze je asi nejslavnějším věnováním v českých dějinách, na které jsme hrdí, byť přispívali naši předkové. S odkazem na občanskou a spolkovou kulturní činnost brněnské veřejnosti nepochybuji, že i veřejná sbírka Varhany pro Brno bude úspěšná a vejde do historie města. Vždyť Janáčkovu kulturní centrum je vysněnou stavbou několika generací. Po téměř sto letech půjde o první moderní koncertní dům v zemi se špičkovou akustikou, jehož středobodem se stane koncertní

síň nejen pro Filharmonii Brno. A kvalitní varhany v ní samozřejmě nesmějí chybět. Sběrka umožní jednotlivým dárcům i korporacím přispět na nástroj, který bude vyrobený na míru. Cena se bude pohybovat v desítkách milionů, podoba varhan vzejde z výběrového řízení. Přispět může každý podle svých možností. Dárci vyšších příspěvků si mohou „adoptovat“ jednotlivé píšťaly. Pokud se na transparentním účtu číslo 5200247/0100 sejde více peněz než částka potřebná na varhany, budou použity na vybavení koncertního domu uměleckými díly. Více informací získáte na webu www.varhanyprobrno.cz.

Markéta Vaňková

Dostupné družstevní bydlení – kladivo na předražené byty

Jiří Oliva
náměstek primátorky, ČSSD

Dramatický růst cen bytů v Brně způsobil, že už jsou nedostupné i pro poctivě vydělávající, pracující střední třídu. To je pro mě nepřijatelné, protože důstojné bydlení považuji za základní lidské právo.

Jako alternativu k developerským projektům připravujeme městskou družstevní výstavbu, kde budou stavět družstva pro své členy za nákladové ceny, tedy bez zisku. Banky nebudou prověřovat družstevníky, protože úvěr na výstavbu si bude brát přímo družstvo, takže bude možné dojednat s bankou i výhodnější podmínky.

Pro městská družstva připravujeme šest lokalit: 1. Kamenný vrch (320 bytů) – zde je zpracována dokumentace pro územní povolení na první etapu, nyní se k ní vyjadřují dotčené orgány a po obdržení jejich stanovisek bude zahájeno územní řízení; 2. vnitroblok Francouzská (93 bytů) – i zde je zpracována dokumentace pro územní řízení, a pokud nenastanou komplikace, očekáváme zahájení stavby začátkem roku 2023; 3. Holásky, V Aleji (33 bytů) – byla vysoutěžena architektonická kancelář, která zpracovala studii a nyní pracuje na dokumentaci pro územní řízení; 4. Přířeznice (cca 300 bytů) – proběhlo výběrové řízení na projektanta všech stupňů projektové dokumentace a byla uzavřena smlouva s architekty, kteří začínají projektovat; 5. brownfield Dřevopodník při ulici Rumiště (cca 240 bytů) – pro tuto budoucí skvělou lokalitu jsme zahájili výběrové řízení na projektanta všech stupňů

Plánování přestavby brownfieldu mezi Křenovou a Rumištěm na nové, dostupné družstevní byty. Náměstek Jiří Oliva stojí v prostoru budoucí nové městské třídy, za ním bude postaven bytový dům. Foto: Petr Chvátal

projektové dokumentace; 6. Černovice, Na Kaménkách – pracuje se na řešení odkanalizování území, které je podmínkou pro výstavbu, probíhají výkupy soukromých pozemků. Nezbytné je zde schválení nového územního plánu, k čemuž by mělo dojít v polovině příštího roku, poté může začít příprava projektu.

Celkově mám radost, že na všech lokalitách postupujeme v přípravě výstavby rychle (tedy rychle v podmínkách České republiky), i když se musíme na každém místě vypořádat s nejrůznějšími překážkami, které se nám ale zatím daří dobře překonávat.

Přihlášky bude možné podávat zhruba za půl roku

Zároveň intenzivně pracujeme na právním rámci celého procesu zakládání družstev a vstupu jednotlivých družstevníků tak, aby celý proces byl nejen spravedlivý a logický, ale i v souladu s právními předpisy. Máme na zřeteli i pojistky pro to, aby se družstevní byty nestaly předmětem spekulací, čímž chceme ochránit všechny, kteří potřebují

byty skutečně k uspokojení svých vlastních bytových potřeb.

V příštím roce chci vyhlásit možnost přihlašování nových zájemců o družstevní byty a nyní připravujeme návrh podmínek, které bude schvalovat zastupitelstvo. Navrhujeme, aby družstevní byty byly přístupné pro páry nebo samoživitele, kteří nemají vlastní nemovitost k bydlení a splňují příjmový limit, jenž se bude počítat podle velikosti bytu, o který se hlásí. Věkovou hranici chci zvýšit z původních 36 let na 45 let, protože už i lidé ve středním věku mají problém našetřit na bydlení. Přednost by měli mít zájemci s dětmi a také s trvalým pobytem v Brně.

Po konečném schválení budou všechny informace zveřejněny na webových stránkách www.bydleni.brno.cz. Říkám narovinu – inspirováme se u našich rakouských přátel na radnici ve Vídni, kteří se s námi ochotně dělí o své bohaté zkušenosti. To, s čím my zde začínáme, oni již víc než 70 let provozují a razí správnou zásadu, že bydlení je základní lidské právo, a ne předmět spekulací. ■

Zmizí elektroautíčka z komínského dopravního hřiště?

Kateřina Jarošová
zastupitelka, Klub nezávislých zastupitelů

V České republice máme mnoho vzdělávacích institucí, které se aktivně zabývají prevencí v oblasti bezpečnosti a ochrany života a zdraví. Ojedinelé projekty v oblasti dopravní výchovy nabízí i Brno.

S organizovanou dopravní výchovou je potřeba začít již od útlého věku, jelikož děti jsou každodenními účastníky dopravních situací, které musí umět zvládat.

Děti z brněnských škol docházejí v rámci výuky na dopravní lekce. Ty se konají v Řečkovících, Komíně nebo na Riviéře. Vyučovací hodina trvá zpravidla 90 minut a děti se prakticky účastní provozu postupně jako chodci nebo cyklisté.

Komínské dopravní hřiště jim navíc umožní vnímat dopravu na silnici řízením elektroautíčka, což simuluje situaci jak z pohledu dalších účastníků silničního provozu, tak i z pohledu samotného řidiče. Jejich použití děti i učitelé velmi vítají, zvyšují totiž zájem o dopravní výchovu a napomáhají rozpoznávat rizika a vnímat provoz jako celek.

Na říjnovém zasedání Zastupitelstva města Brna nám byla předložena petice o zachování elektroautíček na komínském dopravním hřišti. Z nové zadávací dokumentace totiž byla vyřazena a byla nahrazena koloběžkami. Mám to snad vnímat tak, že chceme děti poslat do městského provozu na koloběžkách? Jejich využitím při dopravní výchově totiž mohou děti nabýt dojmu, že jde o „bezpečný“ dopravní prostředek – což ale není.

Elektroautíčka jsou atraktivním prvkem při dopravní výchově a raritou, kterou nám každý závidí. Proč tedy likvidujeme přínosné projekty – zejména, když se jedná o zdraví a bezpečnost našich dětí? ■

Na Prygl pohodlněji autem, tramvají i na kole

Robert Kerndl
náměstek primátorky, ODS

Přestože Brněnská přehrada je pro svoji blízkost pro obyvatele města nejoblíbenější destinací k rekreaci i relaxaci, s její dopravní obsluhou to ideální není. A limituje to i turisté.

Proto jsme se rozhodli přidat mezi strategické projekty, tedy ty nejdůležitější a přednostní, jeden navíc. Jeho cílem bude do roku 2030 zlepšit příjezd k této lokalitě, zajistit lepší možnosti parkování i doladit podmínky pro cyklisty.

Nejprve bude zpracována zpřesňující dopravní studie. V polovině příštího roku bychom měli vybrat optimální varianty tak, aby se v dalších měsících začalo neprodleně s jejich realizací.

Primárně chceme řešit dlouhodobě nevyhovující příjezd k přehradě z ulice Přístavní včetně návrhů, jak zkultivovat zdejší stánky s občerstvením, „děravou“ síť cyklostezek a chybějící propojení zastávky MHD na Rakovecké se zátokou. Prověřujeme alternativní napojení od konečné tramvaje k zátocce u Sirky. A doufám, že se podaří rovněž rozseknout letitý problém s úzkou ulicí Hrázní, kde hrozí střet mezi chodci, cyklisty a auty, abychom tu konečně všem zajistili bezpečný průchod i průjezd. V druhé etapě projektu se zaměříme na širší okolí včetně odkanalizování území.

Jedná se o první komplexní pokus, jak Brněnskou přehradu ještě více propojit se životem města. Více budeme vědět podle konkrétních návrhů, které studie nabídne. A už teď věřím, že se máme na co těšit. Kletot, kterým Brněnská přehrada bezpochyby je, si zaslouží naši maximální péči. ■

Brňané se příští léto dočkají zbrusu nového webu města

Ondřej Kotas
zastupitel, Piráti

Za 11 let od vzniku současného webu www.brno.cz se internet změnil k nepoznání a portál tak přestává vyhovovat potřebám Brňanů i úřadu. Rozhodli jsme se, že si hlavní stránky města zaslouží pořádnou změnu. Jejich nová verze bude přehlednější a přizpůsobená dnešnímu online prostředí.

Současné webové stránky byly spuštěny 1. ledna 2010. Tehdy zohledňovaly poslední technologické trendy a uspokojovaly také veškeré potřeby města. Jenže od té doby se leccos změnilo: město nabízí více projektů a služeb, zvýšilo se množství zveřejňovaných informací a dat, změnil se i přístup uživatelů k prohlížení webových stránek.

Proto vzniká nový portál města, který ten aktuální zcela nahradí. A je na co se těšit! Promyšlená struktura, přehlednost a funkčnost byly hlavními požadavky na zhotovitele. Na novém webu tak bude například propracované vyhledávání, které občanům umožní rychle se dostat k veškerým informacím. Některé agendy půjdou rovnou vyřešit online.

V současné době byl dodán tzv. minimální životaschopný produkt, na kterém bude zhotovitel školit úředníky, kteří budou přidávat obsah, bude také probíhat další vývoj dle zadávací dokumentace, bude se ladit propojení s ostatními systémy atd. Finální verze stránek bude spuštěna příští léto.

Čím více toho na webu bude spolehlivě fungovat, tím méně bude potřeba chodit osobně na úřady. Ušetříme tak čas nejen lidem, ale i úředníkům, kteří se budou moci věnovat jiné práci. Obíhat mají informace, ne lidi! Věřím, že nový portál města ukáže, jak nám digitalizace může usnadnit život. ■

Učte se skloňovat slovo blackout

Ivan Fencel
zastupitel, SPD

Nechtěl bych být v kůži vedení našeho města. Poslední rok jeho působení bude nejtěžší. K hrozbám covidových lockdownů přibyla jedna totální – blackout!

Blackout je anglický výraz pro rozsáhlý výpadek elektřiny, který vzniká v důsledku mimořádné události v přenosové soustavě a může postihnout území i několika států. Blackouty se stávají vinou ortodoxní „zelené“ politiky EU pro moderní společnost reálnou hrozbou. Její chod do značné míry závisí na dodávkách elektrické energie. Nebezpečí kolapsu se v rámci EU týká hlavně Rakouska a Německa, tedy zemí, kde je jaderná energetika veřejným nepřítelem. Fatální omyl!

Blackout může být i několikadenní. Má průvodní jevy. Nastanou výpadky dodávky tepla, přestane fungovat televize, rozhlas, také internet, zastaví se veřejná doprava, utichnou telefony, ustane provoz čerpacích stanic, obchodů, zásobování pohonnými hmotami. Blackout umrtví chod celé společnosti.

Proto jsem se v rámci interpelací na říjnovém zasedání zastupitelstva dotázal vedení Brna, zda jsou město a jeho městské společnosti připraveny na tuto zimu. Stručná odpověď primátorky Vaňkové se nesla v duchu, že není nutné mít žádné obavy. Jsem tomu opravdu rád, protože jsem tak mohl zahnat myšlenky, jak si letos zajišťovat alternativní zdroje tepla a elektřiny. Hned den nato přišel šok – krach firmy obchodující s elektřinou a s plynem pro skokové zvýšení cen energií.

Věřme, že Brno má stabilnější dodavatelské společnosti a také dobré smlouvy, abychom mohli být klidní tak, jako je vedení našeho města. ■

Slovenské dny představí osobnosti nejen z kultury

Lucie Pokorná
zastupitelka, Nezávislí zastupitelé pro Brno

Dovolte mi srdečně vás pozvat na naše první Slovenské dny (18. až 20. listopadu 2021) do kulturního domu Rubín v Žabovřeskách. Začínáme novou tradici, která vám představí slovenské osobnosti z různých oblastí nejenom kulturního života.

Pilotní projekt Slovenské dny v Rubínu má za cíl vytvořit tradiční point pro multikulturní festivalovou akci v kontextu česko-slovenské scény, která rezonuje především retrospektivně, ačkoli i jazyková bezbariérovost je významným pojítkem mezi kulturním, ale i společenským životem dodnes.

Provázanost vývoje Česka i Slovenska vytváří přátelský společenský rámec, který je podle mého názoru potřeba stále udržovat. Letošní program obohatí svou besedou Štefan Hríb – publicista, investigativní novinář, šéfredaktor týdeníku Týždeň a moderátor velmi úspěšného pořadu Pod lampou. Dále také Stanislav Staško, herec a stand-up komik, hrál například ve slovenském seriálu Chlapi neplačú a je součástí show Silné řeči. Společně s ním vystoupí Michal Staško, významný slovenský designér působící i v České republice. Je studentem předního světového designéra Bojka Šípka, nositelem mnoha ocenění a vítězem ceny Red Dot Design Award.

Těšíme se na setkání v Žabovřeskách, jste všichni vítáni. ■

Elektronické šalinkarty – pohodlně, rychle, bez papíru

Marek Viskot
zastupitel, ČSSD

Elektronizace a zjednodušení služeb občanům je tématem nejen politických stran, ale i všech moderních měst a firem.

Jednou z moderních společností je i brněnský dopravní podnik, který své služby stále přizpůsobuje požadavkům cestujících. Ti mají v oblasti nákupu předplatních jízdenek – jak my, Brňáci, říkáme šalinkaret – poměrně jasno. Nad papírem už druhým rokem vede elektronická forma, která bude od Nového roku jedinou možnou variantou.

Papírové kartičky s kuponem nahradí platební karta a stání ve frontě pohodlně kliknutí. Věřte, že není čeho se obávat. Účet a šalinkartu si cestující sami vytvoří na e-shopu brnoid.cz nebo jim budou k dispozici zaměstnanci Dopravního podniku města Brna na přepážkách pěti poboček, kteří vše vyřídí za ně.

Pokud se ptáte na výhody, je jich hned několik. Už nemusíte chodit na pobočku DPMB, vše vyřizujete a platíte online. I pokutu. Před blížícím se koncem platnosti vám přijde e-mail s upozorněním, že je na čase koupit novou jízdenku. Při ztrátě karty jen v e-shopu překliknete na novou, žádné vystavování duplikátu za peníze. Status studenta se ověřuje online. Když dostudujete, nemusíte nic vracet a vyřizovat znovu, šalinkartu vám rovnou převedou na základní.

Přirozeně všichni čelíme strachu z nového, věřím však, že výhody tohoto systému naše obavy dalece předčí. Jako starosta vnímám pochopitelnou snahu občanů vyhýbat se místům, kde se kumulují více lidí v jednom uzavřeném prostoru. Díky elektronickým předplatním jízdenkám máme v tomto ohledu o jednu starost méně. ■

Milostivé léto pomáhá všem, kteří dluží státu

Petr Hladík

1. náměstek primátorky, KDU-ČSL

Lidé, kteří se dostali do dluhové pasti, mají nyní jedinečnou nabídku na oddlužení. Jedná se o takzvané Milostivé léto, které se podařilo prosadit díky poslanci Marku Výbornému z KDU-ČSL. Ale pozor, tohle období trvá jen do 28. ledna 2022.

V čem to celé spočívá? Pokud v této lhůtě dlužník zaplatí jistinu dluhu, tedy původní dluh, a 908 korun exekutorovi za zastavení exekuce, čeká ho životní restart. Úroky, penále a další příslušenství stát odpouští, exekuce se zastaví.

Týkat se to bude těch, kteří mají dluh u veřejnoprávních institucí, třeba u zdravotních pojišťoven, nemocnic, dopravního podniku nebo třeba za nájem u obce. Na daňové a správní exekuce se ale Milostivé léto nevztahuje a dlužník také nesmí být v insolvenční.

Nejprve si zjistěte své exekuce v Centrální evidenci exekucí (www.ceecr.cz) nebo na helpline Člověka v tísní 770 600 800 a poté napište doporučený dopis svému exekutorovi s žádostí o vyčíslení dlužné jistiny a s informací, že využíváte Milostivého léta.

Jde ale jen o jednorázovou nabídku, je tedy důležité o tom co nejvíce informovat veřejnost. Pokud máte ve svém okolí někoho, kdo se dostal do dluhové pasti, řekněte mu o této možnosti. Může to pro něj být šance na lepší a spokojenější život.

Odpovědnost zůstává nadále na dlužnících. Oni musí včas požádat svého exekutora o sdělení dlužné částky na jistinu a současně mu oznámit svůj zájem o využití Milostivého léta. Kromě svého exekutora se můžete obrátit i na občanské poradny, charity nebo neziskové organizace. ■

Co si myslí Brňané?

Magistrátní šatník se aktuálně potýká s nedostatkem oblečení, především pro muže bez domova. Přinést oděvy sem může každý. A co vy a úklid ve skříních? Máte nějaké osvědčené místo, kam vyřazené oblečení dáváte?

Chcete se také zapojit do anket v Brněnském metropolitánu? Sledujte Facebook, Twitter či Instagram BRNOMycity, diskutujte a dejte nám vědět, co si myslíte. Zajímá nás to!

[@brnomycity](#)

radovanriot

Nejen oblečení dávám do obchodu Ligy lidských práv – Šuplig. Případně do kontejneru charity.

Marek Buryan

Šatník třídím několikrát do roka. Mám mladší sourozence, takže s dalším využitím nemám problém. A když už nechtějí věci nosit ani oni, jdou obvykle do kontejneru na sběr oděvů.

Pod mostem neprší

Mušské jsem kdysi dala do šatního kontejneru. Ostatní věci nosím 2x ročně na charitní bazárek, co pořádá Soběšice dětem.

natiki1

Ano, máme v práci „swap“, věci si rozebereme mezi sebou nebo dáváme na charitu. ❤️😊

Janka Fišerová

Vyhledávám swapy. Oblečení nosím do kavárny nebo swapuji online.

miki.models

Ano, pouštím, své oblečení ráda prodávám přes internet nebo je ráda daruji do Klokánku.

irys71

Vozila jsem do charity na Zvonařce. Teď dávám do kontejneru na náměstí Míru.

Štěpánka Pokorná

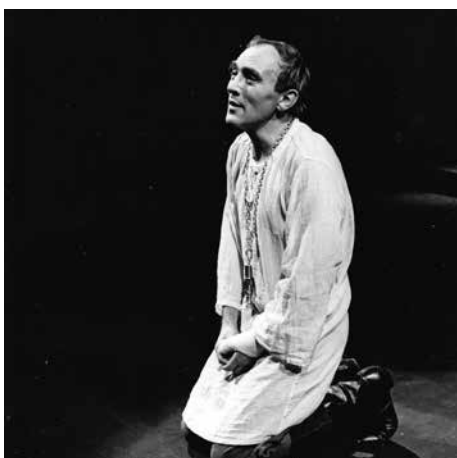
My shromažďujeme v práci a pak přímo na Křenku do MMB šatníku.

kachen_valesh

Farní bazar (výtěžek jde na holčičku adoptovanou v Africe nebo na charitu).

Tři jubilanti, v jejichž životech sehrálo důležitou roli Brno

V listopadu si připomeneme výročí narození výrazných osobností, které se zapsaly do kulturní historie našeho města. Herec Ladislav Lakomý se narodil 14. listopadu 1931 v Náměšti na Hané, ale celý život působil v Brně, kde o pět let dříve, 17. listopadu 1926, přišli na svět herečka Vlasta Chramostová a architekt Ivan Ruller.

Devadesát let by letos oslavil Ladislav Lakomý. Byl pravověrný Hanák a hanácky také rád mluvil, většinou však z jeho úst zněla krásná, kultivovaná čeština, někdy vázaná do veršů, třeba když nedostižně recitoval básně svých přátel Jana Skácela a Oldřicha Mikuláška. Narodil se v Náměšti na Hané a vyrůstal u prarodičů v Loučce u Litovle. Proti vůli rodičů si prosadil studia herectví na JAMU, po jejich ukončení získal angažmá v Divadle bratří Mrštíků (dnes Městské divadlo Brno).

Od roku 1965 až téměř do konce života hrál v činohře Národního divadla Brno, kde ztvárnil řadu výrazných postav, z nichž nejraději vzpomínal na Ježíše z lidové pašijové hry Komédie o umučení..., jejíž uvedení bylo na tehdejší dobu (1965) ze strany divadla odvážný počín.

Sám Lakomý se po roce 1968 do konfliktu s režimem také dostal, přesto v Brně prožil umělecky naplněný život. Kromě divadla spolupracoval s brněnským rozhlasem, věnoval se dabingu – jeho ústy promlouval např. Alain Delon, hrál ve filmech

i televizních inscenacích a své následovníky vychovával také jako pedagog na JAMU a brněnské konzervatoři.

V jediný den dalo Brno světu dvě výrazné osobnosti

Vlasta Chramostová se narodila 17. listopadu 1926 v Brně. Studia na zdejší konzervatoři jí přerušili nacisté, když zavřeli české školy. Po válce se k herectví vrátila a mimo jiné působila v letech 1946–1949 v Národním (Státním) divadle Brno a zahájila tak v rodném městě hereckou kariéru. V roce 1950 přešla do dnešního Divadla na Vinohradech v Praze. Hrála často i ve filmu, do paměti diváků se jistě zapsala například v Herzově Spalovači mrtvol. V soukromém životě se musela vyrovnat se ztrátou syna i s tím, že v tíživé životní situaci přistoupila na spolupráci s StB. Za své politické postoje v roce 1968 byla zbavena možnosti pracovat ve filmu, televizi, rozhlasu a nakonec i v divadle. Přešla do uměleckého disentu, kde se věnovala bytovému divadlu. V roce 1977 podepsala Chartu 77. Aktivně se pak účastnila listopadové revoluce a v roce 1989 se vrátila na výsluní české kulturní scény. Stala se členkou souboru Národního divadla, hrála ve filmu i v televizi.

Ve stejném městě a ve stejný den jako významná herečka se narodil také budoucí architekt Ivan Ruller. Vysokou školu technickou E. Beneše v Brně vystudoval v letech 1945–1950, kdy tam učili například Bohuslav Fuchs, Bedřich Rozehnal nebo Jiří Kroha. S tímto dobrým základem pak pracoval v řadě projektových ústavů, a protože vždy za součást architektury považoval umělecká díla, spolupracoval také s řadou umělců. I jeho postihla v období normalizace nepřítel režimu, přesto vytvořil stavby, bez kterých si dnes Brno nedovedeme představit. Když vstoupíme do Janáčkova divadla, faníme v Rondu nebo jdeme kolem bývalého Ingstavu na Vídeňské a mnoha a mnoha dalších objektů spojených s jeho jménem, stále je tam zřejmý pel jeho energické osobnosti. S obdobným zápalem předával profesor Ruller své zkušenosti také studentům na Fakultě architektury VUT v Brně.

Markéta Žáková

Vlasta Chramostová

(17. 11. 1926 Brno – 6. 10. 2019 Praha) – filmová a divadelní herečka. Foto: archiv NdB

Ivan Ruller

(17. 11. 1926 Brno – 25. 3. 2018 Brno) – architekt, děkan Fakulty architektury VUT. Foto: JanFrancuBrno

Ladislav Lakomý

(14. 11. 1931 Náměšť na Hané – 11. 4. 2011 Brno) – herec a divadelní pedagog. Foto: archiv NdB

Literární vědci tvoří básnickou mapu, podle které se dá toulat Brnem

„Pod trámem, na němž visel básník, | jedním uchem poslouchám poezii | a jedním okem | visím na tvém stehně.“ Dokázali byste verše Víta Slívy přiřadit ke konkrétnímu místu v Brně? Pro literární fajnšmekry i pro všechny, kdo mají chuť objevovat svoje město zase z jiného úhlu, připravují už několik let Jiří Trávníček a Michal Fránek projekt Brno poetické. Básní vztahujících se k Brnu za tu dobu nashromáždili 276.

Na webu brnopoeticke.cz je aktuálně v mapě Brna umístěno 276 básní. Necelá pětina z nich se dočkala instalace přímo v daném prostoru, naposledy třeba na Kraví hoře nebo na Křenové. Máte k některé z těch básní, potažmo tedy i k danému místu vy sami nějaký osobnější vztah?

Michal Fránek (MF): Jedna moje srdcovka je právě na té zmíněné Kraví hoře, kam letos v létě přibyl můj oblíbený František Gellner. A ta druhá je paradoxně báseň, kterou v projektu nemáme a asi mít ani nebudeme, protože už svou realizaci má nezávisle na nás – najdete ji pod Petrovem, kousek od Uličky Václava Havla. Je to úryvek ze Zahradníčkova Znamení moci, kde popisuje Brno jako město dvou vrchů, dvou duchovních principů – vrchu s mučírny (neboli Špilberkem) a vrchu s katedrálou. V těchto několika slovech vetkal Zahradníček Brno do odvěkého souboje Dobra a Zla. Když jsem tuto báseň četl poprvé, uvědomil jsem si, že nic vznešenějšího už o Brně zřejmě nikdy nikdo nenapíše.

Jiří Trávníček (JT): Já jsem Lesňák, patriot severu a Husovic, takže pro mě má zvláštní hodnotu všechno z těchto míst. Máme tu dvě Rotreklovy básně, u Antonička a u zastávky Slavíčková, kousek od konečné jsou verše Víta Slívy, v Čertově rokli zase Martina Koláře, v Husovicích mimo jiné i Ivan Blatný... Myslím, že jsme ten sever zabydli docela dobře.

První instalace básně proběhla před pěti lety v Knihovně Jiřího Mahena v Maloměřicích, projekt jako takový odstartoval ještě o dva roky dříve. Vzpomenete si, jak

myšlenka propojení poezie a zeměpisu vlastně vznikla?

MF: Nápad samotný padl v jedné diskusi s brněnským básníkem Františkem Schildbergerem. Před lety jsme spolu seděli v hospůdce a přišla řeč na to, že je škoda, že o Brně existuje řada básní, ale příliš se o nich neví. A za nějaký čas potom přišel Jiří s informací o nových grantech Akademie věd zaměřených na regionální spolupráci, a tak jsme tuto myšlenku oživil a dali jí konkrétní tvar.

JT: Jde o spojení zeměpisu a poezie – básnický zeměpis. Poezie, která může sloužit jako průvodce: vezmete si sbírku, otevřete a můžete podle ní bloudit regionem. A stejně tak se dá podle této interaktivní mapy procházet po Brně.

Dá se vyčíslit, kolik průměrně básní přibude na webu i v ulicích například za rok?

MF: To nelze přesně říci. V prvních letech projektu jsme se více soustředili na web, teď se zaměřujeme na realizace, které jsou samozřejmě nesrovnatelně náročnější. I když jdou všechna jednání, formální procesy i výroba bez komplikací, stále je to otázka několika měsíců. Musím ale dodat, že se nám s brněnskými městskými částmi výborně spolupracuje, jsou velmi vstřícné. Básně v ulicích jsou tedy takový výběr z hroznů, na rozdíl od webu, který toho snese více – i nějaké ty kuriozity.

Jako například?

JT: Třeba básně Jiřího Valocha – lakonicky krátké, úderné, vůči Brnu velmi sarkastické.

To, co jsme vytvořili na webu www.brnopoeticke.cz, je největší antologie básní o Brně. Nic tohoto rozsahu jinde neexistuje.

Prof. PhDr. Jiří Trávniček, M.A., a Mgr. Michal Fránek, Ph.D., jsou literární vědci působící na Ústavu pro českou literaturu Akademie věd v Brně. Jiří Trávniček je i u širší veřejnosti známý jako „čtenářolog“ neboli odborník věnující se výzkumům čtenářů a čtení vůbec, v ohnisku Fránkova zájmu je česká literatura 19. století. Projekt Brno poetické spustili v roce 2014, od té doby se jim podařilo na stejnojmenné webové platformě shromáždit 276 básní (od 88 básníků) referujících o Brně. S 45 se lidé potkají přímo v prostoru, o kterém hovoří. „To, co básníci z těchto míst načerpali, těmto místům i s úrokem – právě tou básní – vracejí. A tohle chceme potenciálním čtenářům, kteří na tabulku s básní zabloudí očima, říct: že poezie umí bydlet v konkrétním prostoru a že ten prostor umí znovu objevit. Bud' se na něj čtenář začne dívat jinak, než jak jej dosud znal, nebo pronikne do jeho paměti. Báseň se totiž může týkat míst, která už zanikla a nejsou nikde jinde než v těch slovech,“ popisuje Trávniček. „U Balbína jsem třeba našel báseň Ráječek, která dnešní čtyřproudovku u Komárova popisuje jako nádherné klidné místo daleko za městem... To ukazuje, jak poezie opravdu dokáže zachytit něco, co už tady není,“ uzavírá Fránek.

MF: Nebo třeba dvě nemocniční básně, jedna od Krchovského k nemocnici u sv. Anny, druhá od Ambrože k Milosrdným bratřím, oba v nich svérázně reflektují svoje hospitalizace.

JT: Jsou tu zahrnuty různé básnické polohy – od oslavných, místy patetických ód, jako třeba u Mahena, přes kultivované objevování míst u Skácela nebo Mikuláška až po takovou – řekněme – drzou múzu.

MF: Výrazná je i nostalgická linka, zejména u německých básníků a u Blatného.

JT: Ten je ostatně nejzastoupenější, na něm by se dal postavit celý podweb.

MF: Blatný je náš žolík, u něho člověk vždy něco najde. Blatný nikdy nezklame.

Jsou všechny ty básně vašimi objevy, nebo vás s tipy oslovují i cizí lidé?

JT: Několik básnických antologií o Brně vyšlo, takže jsme měli základ, ze kterého se dalo vyjít, a oba se profesně zabýváme literaturou, mnoho dalšího jsme si tedy dohledali po vlastní ose. Lidé básně posílají rádi, a vůbec nejraději ty svoje. A my jsme tu od toho, abychom vyhodnotili, co se ke zveřejnění v rámci tohoto projektu hodí, ručíme za určitou kvalitu textů. Koneckonců, ať na to nahlédneme

z jakéhokoli úhlu, to, co jsme na webu vytvořili, je nejširší antologie básní o Brně; nic tohoto rozsahu jinde neexistuje. Nejen co se týká období, kdy začínáme Balbínem v 17. století a končíme současnými básníky, ale i různorodostí kultur, jazyků, protože jsme i v oblasti poezie chtěli zachytit to, jak bylo Brno dvojjazyčné a vlastně tříkulturtní – české, německé a židovské.

Uvažujete o tom, že byste to jednou vydali i knižně?

MF: Já si to dovedu představit, právě i s fotkami těch míst, ale ještě k tomu nenazrál čas.

Zatím tedy nepovažujete téma Brno poetické za vyčerpané...

MF: To ne. Ještě máme v rukávu několik trumfů. Básní, které bychom rádi prezentovali, ale ještě na ně z různých důvodů nepřišla řada. ■

Radka Loukotová | foto: Zdeněk Kolařík

Moravská galerie rozšiřuje svůj repertoár o výstavy designu

Místodržitelství palác, Pražákův palác a Uměleckoprůmyslové muzeum. Od listopadu má Moravská galerie v Brně v centru města opět tři budovy, kde může prezentovat vizuální kulturu v jejích nejrozmanitějších podobách.

K výstavám v prvních dvou zmíněných palácích, které zkoumají civilizovanou ženu na pozadí prvorepublikové vizuální kultury nebo tvůrčí preference vizuálních umělců do 35 let, laureátů Ceny Jindřicha Chalupce, přibudou v listopadu v rekonstruovaném Uměleckoprůmyslovém muzeu dvě výstavy, kde dostávají prostor současní designéři.

Jiřího Pelcla poznají návštěvníci jeho retrospektivní výstavy jako tvůrce prověřujícího vlastnosti i způsoby užití rozličných materiálů, s nimiž pak kreativně pracuje, „jako by neznal ve své tvorbě žádné hranice“, jak říká kurátor výstavy Adam Štěch. Pelcl si podle něj vyzkoušel v průběhu kariéry v designu téměř vše. K výstavě bude vydán obsáhlý katalog mapující autorovu designérskou tvorbu od roku 1987 po současnost.

Do prostoru světlíku na pochozí lávky přepažující zastřešenou dvoranu přivede zájemce druhá výstava nazvaná Lightness. Představuje grand designérku roku 2019 Lucii Koldovou v architektonicky odvážné instalaci, která je dílem jejího studia. Soubor obsahuje pro ni příznačná svítidla, ale i reprezentativní nábytkové kusy. Kurátorka výstavy Michaela Kádnerová upozorňuje na efekt ní instalaci exponátů, které se rozložené na jednotlivé komponenty snášejí z pomyslného nebe (světlíku) a přímo před očima diváka se spojují v celek. Také ke druhé výstavě vychází svébytně výtvarně řešená kniha. Obě výstavy potrvají do 26. února 2023. ■

Markéta Žáková | foto: archiv MG v Brně

Ve vile Löw-Beer připravili na listopad zážitkovou hru, která vychází z detektivního autobiografického románu sira Paula Dukese. Staňte se agenty a vyřešte záhadu zmizení textilního magnáta Alfreda Löw-Beera.

V sobotu 4. prosince vystoupí v kostele sv. Jakuba americký jazzový zpěvák Gregory Porter a jeho dvorní hammondkář, brněnský rodák Ondřej Pivec.

U příležitosti 75. narozenin umělce, kurátora výstav a sběratele umění Jiřího Valocha zveřejnila Moravská galerie první část děl z jeho sbírky. Prohlédnout si je můžete na webu sbírky.moravskagalerie.cz.

Janáček Brno 2020 dozní letos. Nový ročník je na obzoru

Další ročník mezinárodně oceněného a posluchači ceněného festivalu Janáček Brno se chystá na 2.–19. listopadu 2022.

Pandemií ovlivněnou loňskou operní a hudební přehlídku završí až letos v listopadu mimo jiné odložená premiéra Řeckých pašijí Bohuslava Martinů nebo pro OperaVision streamovaná repríza Janáčkovy Osudy, obou v podání opery Národního divadla Brno. Předprodej vstupenek na festivalový ročník 2022 bude zahájen 30. listopadu. Více na www.janacek-brno.cz. ■

(mak)

Queer filmový festival Mezipatra oslavuje život a různorodost

Možná i v reakci na období, kdy jsme se všichni o život báli, se organizátoři letošního 22. ročníku filmového festivalu s LGBTQ+ tematikou Mezipatra rozhodli, že sjednocující linií programu bude oslava života. Od 13. do 20. listopadu nabídnou kina Art a Scala divákům kolem stovky českých i zahraničních filmů, mezi nimi např. Bod zlomu, vítěze ocenění Queer Palm z Cannes, nebo dokument Generation o trans hnutí v San Francisku 90. let. Program doplní diskuse, přednášky, workshopy, výstavy a party. Více na www.mezipatra.cz. ■

(mak)

Pojízdný polytechnický kabinet neboli Polybus dosud vzdělával a bvil především děti v mateřských a základních školách. O víkendu 20.–21. listopadu „zaparkuje“ ve VIDA! science centru na výstavišti.

STOKLASA

TEXTILNÍ GALANTERIE A LÁTKY

2x
v Brně

Navštivte naše prodejny

» ČESKÁ

» MASARYKOVA

NOVÁ A NEJVĚTŠÍ PRODEJNA V ČR

Více informací najdete na www.stoklasa.cz/prodejny

Z akčního Infoletáku č.4/2021 upozorňujeme:

AA270 aplikační pistole na PUR pěnu - typ Ultra

MONTUJETE
OKNA?Pistole AA270
za 1Kčpři odběru min. 4 kartonů
pěn FM310, FM330
nebo FM343
(48ks pěn)

i3

illbruck
making it perfect.

Vzduchové nafukovací klíny WINBAG pro profimontáž oken, dveří a stěhování

AKCE
-30%WINBAG
- pump it up..!

VELKOOBCHOD

Samolepicí okenní fólie
TwinAktiv VV ME508AKCE
-18%illbruck
making it perfect.Platnost AKČÍ
1. 10. 2021 - 9. 1. 2022Samolepicí EPDM
těsnění EllenflexAKCE
-20%

Ellenflex

OKENTĚS
obchod pro řemeslníkyVal. Meziříčí • Ostrava • Brno • Praha • Žilina
aktuální ceny, novinky a akce na www.okentes.cz

Při prodeji nemovitosti Vám garantuji

- lidský přístup
- profesionální přípravu nemovitosti k prodeji
- videoprohlídku zdarma
- 3D scan nemovitosti zdarma

Nabízíme okamžitý výkup

Vaši nemovitosti za nejvyšší možnou cenu!

Vyplatíme Vám až 500 000 Kč při podpisu kupní smlouvy

Kupon na odhad tržní ceny nemovitosti zdarma

- prodej nemovitosti
- pro dědické řízení
- pro majetkové vyrovnání

Platnost kuponu je do 31. 12. 2021

Neváhejte mě kontaktovat a svěřte mi svoji nemovitost k prodeji či pronájmu

Telefon: 777 729 415 • e-mail: ivana.filousova@century21.cz • www.ivanafilousova.cz

Filip Chrápavý: Pořád hledám, co mi vyhovuje

Plavání možná není mediálně nejobletovanější sport na světě, přesto se v něm najde řada zajímavých osobností, které mají co říct jak v bazénu, tak mimo něj. Mezi ně patří také závodník Komety Brno a český reprezentant Filip Chrápavý, který má za sebou úspěšný rok, v němž mimo jiné překonal český rekord na 200 metrů. V září pak ovládl se svým družstvem domácí mistrovství. Nyní jej čeká evropský šampionát a boj o účast na mistrovství světa.

S Kometou jste ovládli republikové mistrovství družstev v plavání. Jak si tohoto úspěchu vážíte?

Já jsem je vyhrál potřetí. Předtím ale se staršími kluky; sice jsem měl svoji cenu, ale nebylo to o mně. Tentokrát jsem si to poprvé užil tak, že jsem byl jedním z hlavních článků, že jsem se o to výrazně zasloužil. O to lepší to byl pocit.

Plavání není na první pohled moc týmový sport. Jak je to s plaváním družstev? V čem spočívá jeho týmovost?

Na jednu stranu to není moc týmový sport, ale kdykoliv jedeme na závody, tak se podporujeme navzájem. Výsledky jsou samozřejmě individuální, ale třeba na týmové úrovni se družstvo semkne a myslím, že jsme vyhráli i proto, že jsme si navzájem zafandili a dokázali jsme se motivovat.

Jste držitelem českého rekordu na 200 metrů prsa a několika dalších rekordů. Je pro

vás rekord důležitější než třeba medaile ze šampionátu?

Jsou to takové dva světy. Jedna věc je český rekord a druhá medaile z velké mezinárodní akce. Pokud ji chcete získat, musíte překonávat české rekordy, protože tady není konkurence jako třeba v Americe, kde se světové rekordy rovnají těm americkým. Takže asi bych radši medaili; pokud ji mám, český rekord je k tomu samozřejmostí.

V čem se ještě můžete zlepšit?

Mám nějaké rezervy v hlavě, v psychické přípravě, ale to si nemyslím, že je takový problém. Ale pořád ještě hledám optimální cestu, jak trénovat. Za celou svoji kariéru jsem toho vystřídal hodně a teď se dostávám do takové řeckně sprinterské skupiny. Třeba mi to sedne. Ale i tak si myslím, že pořád hledám, co mi vyhovuje. To je moje největší rezerva.

Na to, aby se člověk stal vrcholovým plavcem, musí celé dětství strávit ráno co ráno v bazénu. Měl jste to také tak?

Měl jsem to hodně podobné, a to byla právě ta cesta, která mi nesedla. Ruku v ruce s juniorskými úspěchy jsem chtěl trénovat, být nejlepší, udělat pro to všechno. Plaval jsem 60–65 km týdně, od šesti do osmi jsem chodil na tréninky, pak na další cvičení, oběd, trénink, cvičení. Přerostlo mi to přes hlavu, nebyla to správná cesta. Pak jsem si zlomil

nohu, dost možná taky kvůli přetrénovanosti, a šlo to všechno do kytek. Začal jsem to měnit. Hodně mi pomohla pandemie, zavřeli nám všechno a já se poprvé dokázal u plavání uvolnit. Dlouho jsem si odpočinul, nemohl jsem chodit dvakrát týdně na trénink, takže mě to nestresovalo, trénoval jsem jednou nebo vůbec. Nemohl jsem s tím nic dělat – a najednou mi to začalo plavat. Doteď snižuji tréninkové dávky, což jsem vůbec nevěřil, že mi pomůže. A i když teď zaplavu špatně, pořád je to na úrovni, jakou jsem si dva tři roky zpátky nedovedl představit.

Co kromě plavání děláte?

Plavání mě naštěstí živí, našel se někdo, kdo mě za to platí, což je super. A taky studuji práva na Masaryčce. Teď, po roce a půl, jsem se vrátil do školy prezenčně, je to celkem fajn. Jen dřív jsem mohl všude jezdit a jen jsem si pustil hodinu. Teď musím kalkulovat s časem, kdy budu ve škole, kdy ne. Kromě plavání hrozně rád hraju golf, ale není to úplně něco, co by mi pomohlo v regeneraci. Nezdá se to, ale je to namáhavý sport. Ale baví mě, nacházím v tom takový vnitřní klid.

Marek Dvořák | foto: Zdeněk Kolařík

Pod vedením trenéra Milana Procházky (vlevo) porazil Patrik Halm i řadu zkušenějších soupeřů.

Brno má juniorského mistra republiky v boxu

Brněnští příznivci bojových sportů mají zase důvod k radosti. Na zářijovém mistrovství ČR v boxu vybojoval osmnáctiletý Patrik Halm titul ve váze do 60 kg, přičemž odborníci o něm mluví jako o největším překvapení turnaje. „Dříve by mě ani nenapadlo, že bych šel vůbec do ringu, natož že bych bojoval na MČR a ještě k tomu vyhrál. Box mě moc baví, z tréninků chodím sice unavený, ale uvolněný. Doufám, že své vítězství v budoucích letech obhájím,“ uvedl Patrik Halm.

(mad) | foto: Milan Procházka

Winter Run se bude konat za každého počasí

V listopadu už se mnozí sportovci přesunou do vnitřních hal a fitek. Pokud to není váš případ a chcete si užít ještě trochu venkovního sportování, zúčastněte se letošního ročníku závodu Winter Run Brno. Poběží se 13. listopadu ve sportovním areálu Komec. Více informací najdete na webu winter-run.cz.

(mad)

Karatisté sklízeli v Polsku medaile ve velkém

Tři zlaté, pět stříbrných a osm bronzových medailí. To je celkové skóre výpravy z klubu Fudokan karate Brno, která v říjnu zamířila na mistrovství Evropy v Polsku. „Soutěže se zúčastnili závodníci ze tří různých federací, kteří do této doby mívali mistrovství odděleně. Tento fakt přinesl mnohem větší konkurenci,“ řekl trenér klubu Martin Staníček, který sám vybojoval dva cenné kovy. „Za velký úspěch považujeme mimo jiné třeba disciplínu kumite a kumite tým. V nich již reálně bojujete, a ne každý nalezne odvahu v těchto disciplínách závodit proti světové špičce,“ vyzdvihl Staníček.

(mad)

Na výstavišti se utkají nejlepší esportovci Česka

Brno se stává tradiční základnou českého esportu. Dva největší esportovní turnaje – Mistrovství ČR v počítačových hrách a Mistrovství ČR v mobilních hrách – se uskuteční od 26. do 28. listopadu právě zde.

Esport, tedy soutěžní klání hráčů počítačových her, nabírá mílovými kroky na popularitě. Zatímco ve svých začátcích v 90. letech čelil často posměchu, nyní jde o tak velký fenomén, že ho nejde ignorovat. Esport je oblíbený mezi sázkaři, přímé přenosy sledují tisíce lidí a z nejlepších hráčů se pozvolna stávají celebrity na úrovni profesionálních fotbalistů.

Mimochodem, samotní esportovci také prošli vývojem. Stigma nešikovných tlouštíků či naopak vychrtlých brýlatých „šprtů“ je pryč. Manažeři a trenéři dávno pochopili, že bez výborné tělesné kondice nemůžou hráči předvádět maximální výkony. K jejich denní rutině tak patří pravidelná fyzická aktivita či důsledně promyšlené, zdravé stravování.

Kdo chce poznat atmosféru profesionálních esportovních turnajů na vlastní kůži, může v druhé půlce listopadu navštívit brněnské výstaviště. „Brno je dlouhodobým domovem našich největších turnajů a jsem rád, že se akce po roční pauze budou moci opět vrátit před živé publikum. I letos pro diváky z celé České republiky připravujeme jedinečný program a už teď mohu prozradit, že opět nastavíme laťku českého esportu o kousek výš,“ říká Lukáš Pleskot, výkonný ředitel agentury PLAYzone, která akci organizuje.

V rámci turnajů se hraje celkem šest titulů, přičemž v Brně budou živě k vidění tři: populární týmová střílečka Counter-Strike: Global Offensive a mobilní Brawl Stars a League of Legends: Wild Rift. Oba turnaje získaly pro tento rok vůbec poprvé podporu města Brna. Podrobnější informace najdete na webech www.mcrmobil.cz a www.mcrpc.cz.

Marek Dvořák

Křížovka o ceny

M	VÝBAVA LODI	DOMÁCKÝ SINKLER	JINAM	ZNOVU	M	STARO- ŘECKÁ POHREBNÍ OBĚT	ZELENÉ ČÁSTI ROSTLIN	KÓD SRÍ LANKY	EVROPAN	2. část tajenky	M	SCEDITI	MALÝ	BÝV. JEDNOTKA AKTIVITY
NACHÝ- LENÍ					SUMER- SKO- BABYLON- SKÝ BUH BOURKY						KRÁTKÁ ZPRÁVA NA MOBILU ANGL. BRIDLICE			
FR. ATOL					NAMALOVAL FRAN- COUZSKÁ ŘEKA									
VERDIHO OPERA									LÁTKA K ZAVI- NOVÁNÍ NEMLUVNAT VES					
3. část tajenky								OBLÉCT PŘED- LOŽKA S 2. PÁDEM						
SLOVEN. JESTLIŽE			ČÁST PRAHY	INICIÁLY TENISTY AGASSIHO BĚLORUSKÁ ŘEKA			OTLOUCTI JEZERO V RUSKU						PLEMENO	BUNKR
POMŮCKA: ATIA, ISA, ISAC, NZEM, OENO, TAEI	DEFEKT	FR. VKUS VŽÍT (HANL.)				NA KTERÉM MÍSTĚ 1. část tajenky							SPZ RYCHNOVA NAD KNĚŽNOU RENEŠANČNÍ HETERA	
V PRAVOU CHVILI					ZN. SODÍKU GONIOME- TRICKÁ FUNKCE			ŘÍMSKY 101 ČINNÝ				POHŘEBNÍ HOSTINA OVLÁD- NOUT		
VELVY- SLANECTVÍ									KNÍRY					
ANGL. DEN				VÝPRAVNÝ BÁSNÍK PRIMÁT					OČISTIT VODOU SLOVEN. IR					
CITO- SLOVCE PODIVU			SMYČKY NAŘÍKATI				OBSAHO- VAT (KNIŽ.)						CHLÍVKY	MALÁ MOŘSKÁ VILA
M	SVĚTOVÁ STRANA ÚŘEDNÍ SPISY						SPZ NITRY KAME- RUNSKÉ UZEMÍ				VÝKLENEK VE ZDI RUSKÝ VELETOK			
EGYPTSKÝ KRÍŽ				TEĎ					DOHLED OPRAVNA LODI					
MOUČKA Z KURKUMY				ZNAČKA NA AUTĚ CELNÍ KÓD UKRAJINY				DOFOUKATI KÓD SAUDSKÉ ARÁBIE						
BALETNÍ SUKÉNKA						ODEZVA								
PLATIDLO PORTU- GALSKE INDIE						OSAHÁNÍ					ČÍNSKÝ KARÁT			

Po celý listopad můžete hlasovat v participativním rozpočtu Dáme na vás. A co že soutěží o vaši přízeň? Dozvíte se v tajence. Tři vylosovaní luštitelé od nás dostanou lahev na pití s logem Brna. Tajenku vložte do

16. listopadu 2021 do formuláře na adrese www.brno.cz/krizovka, zašlete poštou nebo přineste do redakce Husova 12, Brno, nebo pošlete SMS na číslo 602 770 466. Vícekrát zasláné tajenky vyřazujeme. Ze

správných odpovědí z minulého čísla (Tři bronzové kužely) byli vylosováni: Jiří Kokeš, Jiří Naiman a Lenka Skalická. Výhry zasíláme poštou. ■

MUDr. Jarmila Nývltová: AVS přístroj Vám pomůže s nespavostí, stresem i depresí.

AVS přístroj používají také sportovci a celebrity, v cizině například George Clooney.

AVS, audiovizuálně stimulační přístroj můžete použít na domácí léčbu nespavosti, depresí, stresu, růst energie a uzdravování různých potíží. Přístroj se snadno používá, má přes 30 možností a funguje výborně.

MUDr. Jarmila Nývltová:

„AVS přístroj funguje velmi dobře na různé psychické potíže, ale používáme ho kromě nespavosti a depresí také na tinnitus a vysoký krevní tlak.“

Nasadíte si sluchátka a speciální brýle, vyberete si podle návodu program, například „Rychlá energie“ a zapnete start. Za pár minut vstanete odpočinutí jako po hodinách spánku, bez únavy. Přístroj speciálními brýlemi a zvukem ze sluchátek mění biorytmus mozku i těla. Navrací je do správné úrovně, do psychosomatické rovnováhy, podobně jako mají děti.

Jak to funguje?

Když nemůžete usnout, zpomalí přístroj biorytmus (frekvenci mozku) a mozek tak automaticky spustí spánek. Jako jízda vlakem: pomalé zvuky drkotání kol vás uspí, protože se mysl přeladila do pomalé frekvence. Tento princip je u AVS přístroje mnohonásobně zesílený.

MUDr. Jan Cimický, CSc.:

„Mnoho lidí je přetíženo stresem, trpí nespavostí a depresemi. AVS přístroj na to funguje velmi dobře, používám ho 20 let. Doporučil bych jej téměř všem kromě epileptiků. Ovšem nejlepší by bylo používat ho preventivně, aby k vyčerpání baterek vůbec nedošlo.“

AVS přístroj je účinný, ale...!
„AVS technologie funguje dobře, navíc nemá vedlejší účinky“, doplňuje MUDr. Nývltová. „U mě cítí lidé výsledky většinou už při prvním použití. Ale prvních 14 dní je potřeba použít jen relaxační programy, protože tato speciální relaxace je základ všeho ostatního. A pak je důležitá pravidelnost. Na udržení

maximální odolnosti vůči stresu a nemocem je vhodné použití 3-4x týdně.

Mám hodně lidí, kteří trpí nespavostí mnoho let a berou léky. Ty mohou vysadit, předpokládá to ale ze začátku používání nejméně 5x týdně. Teprve poté zvolnit a začít vysazovat léky. Většina lidí používá přístroj doma.“

AVS přístroje lze určitě doporučit. Tuto technologii vyvíjelo za posledních 50 let několik tisíc vědců a lékařů, včetně dvou nositelů Nobelových cen a NASA. Účinky jsou jednoznačné. U odborného garanta Galaxy si můžete AVS přístroj i další biotechnologie vyzkoušet dokonce zadarmo nebo si přístroj za poplatek půjčit domů (info: www.psychowalkman.cz).

AVS přístroj si můžete zdarma vyzkoušet i v Brně:

U odborného garanta Galaxy na Mojžírově náměstí zalehnete do relaxačního křesla, na hlavu dostanete sluchátka a speciální světelné brýle a necháte se unášet působením přístroje. Nastává příjemná hluboká relaxace, kdy mizí napětí svalů i mysli a odplavuje se stres a únava.

ZDARMA můžete objednat tištěnou brožuru AVS přístroje a katalog sto výrobků pro zdraví: Pošlete běžnou SMS s poštovní a emailovou adresou a slovem METROPOLITAN na tel: 778 035 563. Zásilku obdržíte zdarma vč. dárku (CD Relaxace a Čakry).

BLACK FRIDAY!

Mimořádné slevy 10-50% na všech sto výrobků pro zdraví! 8.-30. listopadu.

Galaxy 25 LÉT
odborný garant pro ČR

AVS přístroje

Nic neriskujete - účinek si vyzkoušíte zdarma:

Prodejna Galaxy
Mojžírovo nám. 27, Brno
Telefon 778 035 563

Eshop: www.galaxy.cz

Život bez nespavosti, únavy, stresu, depresí!

40 let vývoje.

AKČNÍ NABÍDKA MASA

se závozem až k Vám domů

**SUPER
CENA**

Hovězí žebírka
MASITÁ,
FRANCOUZSKÁ
hmotnost balení cca 2,5 kg
139 Kč/kg

Vepřová koleno
s kostí zadní
MASITÉ
- BAVORSKÁ ÚPRAVA
hmotnost balení cca 3 kg (2 ks)

69 Kč/kg

Hovězí karabáček
hmotnost balení cca 2 kg
149 Kč/kg

Vepřová panenka
BEZ ŘETÍZKU,
OČIŠTĚNÁ
hmotnost balení cca 2 kg
149 Kč/kg

Zvěřinové guláše
srnčí, jelení,
dančí, černá
gulášové maso
hmotnost balení cca 1 kg
179 Kč/kg

Telecí ledvinky
BEZ TUKU, OČIŠTĚNÉ
hmotnost balení cca 1,5 kg
89 Kč/kg

chlazené maso, mražené maso, maso vhodné na gril

*veškeré maso je vakuově baleno

Objednávka nad 1 000 Kč závoz zdarma. Nabídka zboží platná do 30. 11. 2021 nebo do vyprodání zásob. Chyby v tisku vyhrazeny. Prodej v množství obvyklém pro domácnosti. Ceny uvedeny včetně DPH za 1 kg. Platba v hotovosti.

KONTAKTY A OBJEDNÁVKY: DOBRO spol. s r.o. 5. května 297, 250 87 Mochov, www.firmadobro.cz

tel.: 775 088 930
objednavky1@firmadobro.cz

tel.: 607 104 633
objednavky2@firmadobro.cz

tel.: 607 104 254
objednavky3@firmadobro.cz

tel.: 601 005 002
objednavky4@firmadobro.cz

www.firmadobro.cz

NOVÝ PÁLAVA WELLNESS

SNĚŽNÁ
JESKYNĚ

VYCHUTNEJTE SI JIŽNÍ MORAVU
VŠEMI SMYSLY

PÁLAVA
WELLNESS

PANORAMA
SAUNA

AQUALAND
MORAVIA

zažij svět
nevidomých

Zavři oči a spocheň se na ostatní smysly.
Získej neuvěřitelný zážitek ze světa, ve kterém
nevidomí lidé žijí každý den.

13. listopad 2021

10.00 - 17.00

Technické muzeum v Brně

Advent 2021

#ŠpilberkŽije

24. 11. 2021 - 2. 1. 2022

Dílňičky pro děti, vánoční akce,
koncerty a mnoho dalšího.

Více informací na www.spilberk.cz

TECHNICKÉ
MUZEUM
V BRNĚ

SEACU

koraly

U

RV21085601

EST

EST

EST

EST

EST

EST

EST

EST

EST

EST

RV21085601

Modernizace Bakešova pavilonu
Masarykova onkologického ústavu v Brně

Rekonstrukce Janáčekovo divadla

Optimalizace trati
Hrušovany u Brna - Zidochovice

Jsmo multioborová stavební společnost. Naše hlavní činnost zahrnuje projekty pozemního, železničního, silničního a podzemního stavitelství, vodohospodářských a inženýrských staveb, sanací a technologií. Nabízíme také služby mechanizace a dopravy.

Výstavba Královopolského tunelu

Archeopavil

Nová identita brněnské OHL ŽS, a.s., je symbolem pokroku i tradice, stability a udržitelnosti.

Máme trvalý zájem o spolupráci s novými zaměstnanci, kteří jsou odborníky ve svém oboru, chtějí se trvale rozvíjet a budovat profesionalitu ve stavebnictví.

